

DOMOLJUB

Ishaja vsak šotrek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 00 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 00 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 19.

V Ljubljani, dne 12. maja 1910.

Leto XXIII.

Varstvo kmetovih pridelkov.

Zdaj je utihnilo tisto neumno zabavljanje, da so naši kmečki poslanci krivi draginje. Vlada ima pravico skleniti trgovske pogodbe z Rumunijo, Srbijo in Bolgarijo in tudi z južnoameriškimi državami, pa jih ne more, ker Madjari tega ne pustijo. V naši državni polovici dobi država, kar potrebuje in še več: Imamo redno dovoljen proračun, dovoljene rekrute, dovoljeno posojilo 220 milijonov kron. Naši stroški za osvojitve Bosne in Hercegovine so plačani. Na Madjarskem pa vsega tega ni. Naborov letos še ni bilo, ker jih državni zbor ni dovolil; davki se ne iztirjujejo iz ravno istega vzroka; ravno zato pa tudi ni še pogodb, ki so od njih delavci in meščani po krivici pričakovali nižjih cen.

Zato pa ravno sedaj, ko je krik o kmetovem oderuštvi nekoliko potihnil, lahko mirno odgovorimo na vprašanje: Kako smo pa prišli do tega, da se je za kmečke pridelke in za živino uvedla proti tujim državam precej visoka carina, in da se je za živo živino proti balkanskim državicam meja zaprla?

A. Najprej o žitu! Od leta 1873. je cena za žito, zlasti za pšenico vedno padala. Amerikanci so na svoji rodovitni zemlji, ki je ni bilo niti gnojiti treba, pridelali ogromno žita z mnogo manjšimi stroški, nego pri nas. Svoje pridelke so vozili v Evropo; jeli so preskrbljevati z žitom zlasti Angleško in Nemško. Do leta 1880. je še naša država prodala na Nemško 36,7 odstotkov vse pšenice, kar so je tam kupili na tujem; leta 1908. že samo 0,07 odst., torej domala nič. Ameriške Zedinjene države so stopile na naše mesto. Leta 1908. je

35,7 odstotkov vse na tujem kupljene pšenice prišlo od tam na Nemško. Vožnja po morju je postala silno poceni. Iz Čikage preko Novega Yorka do Liverpoola na Angleškem je 7120 kilometrov; vožnina za en meterski stot je znašala leta 1908. 1 K 65 vin., nekako toliko, kolikor po železnici z Dunaja v Trst, ki je (589 kilometrov) dvanajstkrat bližji Dunaju, nego Liverpool Čikagi. Prišla je še konkurenca z Ruskega in zadnjih deset let tudi iz južne Amerike, zlasti iz Argentiniije.

To se je na cenah silno poznalo. Leta 1880. je še meterski cent ogrske pšenice stal na Dunaju 26 K 80 vin., dasi je do takrat cena že znatno padla. Leta 1895. pa je stal samo 14 K 92 vin. Pri takih cenah se seveda ne morejo pokriti stroški in kmet bi bil moral propasti, ko bi se ne bile nekoliko zavarovale meje. Ne gre se pa samo za kmeta, marveč tudi za državo sploh. Edino pametno gospodarstvo je to, da vsaka država na svojem pridelu, kar se potrebuje za živež. Ni samo škoda za denar, ki gre na tuje, marveč ob času vojke lahko nastane neznosna draginja, splošna lakota in ž njo hude kužne bolezni, če ni dovolj kruha doma. Vsled carine se je cena pšenice nekoliko dvignila, toda razmerno le malo: leta 1904. je stal meterski cent na Dunaju povprek 20 K, leta 1905. 19 K 80 vin., leta 1906. 17 K 84 vin., leta 1907. 22 K 34 vin. Zadnji dve leti je pa cena izredno poskočila vsled slabih letin in umazane špekulacije, od katere ni kmet nič imel; leta 1908. je stal meterski cent 26 K 6 v., leta 1909. pa 31 K. Če primerjamo to izredno visoko ceno z letom 1880., moramo reči, da so se vkljub carini na žito vse druge reči, delavci in blago neprimerno bolj podražile, nego pšenica.

2. Živina. Pred tridesetimi leti je bila živinska kuga v naši državi stalen

gost. Na milijone škode je napravila. Zdaj nimamo pljučne kuge nikjer več; bolezen na parkljih je tudi skoraj popolnoma izginila in prašičja kuga se je zelo omejila. Poglavitni vzrok, da se je to zgodilo, je zaprta meja za živo živino proti Balkanu. Tam je kuga doma. Zato ne more biti pametnega človeka, ki bi hotel odpreti meje za živo živino iz Srbije, Rumunije, Bolgarije ali iz Turškega. Naš kmet bi ne bil tepen samo s tem, da bi cene nekoliko padle, marveč še veliko bolj s tem, da bi mu bolezen izpraznila hleve in s tem uničila njegov obstoj. In čim manj bi imel kmet živine, tem dražja bi bila, tako da bi bil meščan in delavec potem gotovo na slabšem. Veliko dražje bi plačeval meso; vrh tega bi pa tovarnar in trgovec izgubila najboljšega kupca, ker bi obubožani kmet ne imel nobenih dohodkov.

V zadnjem članku »Kmet in velik obrt« smo dokazali, kako je navezan tovarnar na kmeta. Če varuje kmeta, varuje sebe. V lastno korist mora torej izprevideti, da varstvo kmetovih pridelkov, ki zagotovi kmetu obstanek, varuje obenem državo in vse stanove, ki prebivajo v nji.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR

je imel v petek prvo sejo po grških velikonočnih praznikih. Na dnevnem redu je bila poslovnikova izprememba, ker je treba misliti na to, da se reši še o pravem času. Izprememba zbornišnega poslovnika, ki jo je sklenil državni zbor na dr. Krekov predlog o Božiču, velja namreč samo za eno leto. Tre-

ba je pa, da dobi zbornica za stalno tak poslovnik, ki bo omogočal redno delo v državnem zboru, in ga ne bo mogel ovirati poljubno vsak, komur bi se morda poljubilo. Seveda so proti izpremembi poslovnika radikalne stranke, ki kaj rade razgrajajo po zbornici, ker bo z novim poslovníkom teh komedij konec. Zlasti je poslovnikova izprememba trn v peti češkim radikalcem. Zato je takoj pričetkom prve seje predlagal poslanec Choc, naj se ta točka odstavi iz dnevnega reda. Pri glasovanju je ta predlog seveda propadel, ker so zanj glasovali le češki radikanci, galiski Rusini in dva češka agrarca. Radikalci so zagnali hrup in zmerjali posebno češke poslance, ki niso glasovali z njimi. Nato so pa izstopili iz »Slovanske Enote«, kot so bili že prej sklenili za slučaj, da bi »Enota« ne glasovala z njimi. S tem korakom so pokazali češki radikanci, da je v njihovi družbi težko delati pametno politiko, ker jim je strankarska disciplina čisto tuja. Kaj nam pomaga, če se združijo vsi slovanski poslanci v državnem zboru, do zadnjega v en klub, če se pa v zbornici ne drže tega, kar je sklenila klubova večina, temveč delajo vsak na svojo roko? Gotovo je, da se pri tako veliki organizaciji, kot je »Slovanska Enota«, lahko prigodi, da ta ali oni sklep temu ali onemu ni všeč. Toda v takih slučajih je treba poznati disciplino zlasti pri vprašanjih, kot je vprašanje o poslovníkovi izpremembi. Izprememba poslovnika namreč ne bo v prid samo sedanji vladi, ki je Slovani res ne moremo podpirati, temveč zahteva jo ljudski parlament, ki ima dolžnost pripomoči res ljudski volji do veljave. To je pa pri starem poslovníku nemogoče, ker po njem lahko ovira delo državnega zbora vsak, komur se zljubi. Kakor bi lahko češki radikanci nagajali sedanji vladi, tako bi lahko nemški radikanci nagajali vladi, v kateri bi bili Slovani pravično zastopani. Slovonom bo pripomogla do veljave v Avstriji le trdna organizacija in pa v vsakem slučaju enoten nastop slovanskih poslancev, ne pa tako slabo, dvorezno orožje, kot je zastarel, ljudskega parlamenta nevreden poslovnik. — Sedaj hočejo dati odsekom več časa za zborovanja, zlasti proračunskemu in socialnozavarovalnemu, in mislijo imeti seje državnega zbora le ob sredah in petkih. Prvo branje poslovníkove izpremembe bo gotovo precej dolgo, ker bodo vse stranke označile svoje stališe. Ko bo to rešeno, pride na vrsto več manjših predlog, nato pa proračun za leto 1910 obenem z nujnimi predlogi, med njimi zlasti oni glede laške fakultete.

Med Čehi in Nemci se vrše pogajanja, kako naj bi se rešil jezikovni spor, ker zlasti glede načina, kako naj bi se to vprašanje obdelavalo, ni edinosti. Čehi namreč zahtevajo, naj ta spor uredi češki deželni zbor sam; vlada pa dela na to, naj bi se njene predloge glede jezikovnega vprašanja izročile sa-

rodnostnemu odseku državnega zbora. — Tudi glede rekonstrukcije ministrstva krožijo zopet razne vesti. Celo kandidati za posamezna ministrstva se že imenujejo. Bienerth je imel zaupna posvetovanja z voditelji »Slovanske Enote«. Kaj gotovega se pa o tej stvari še ne da reči.

Nemci so zopet pogreli znani Wolf-fov predlog, ki je v decembru propadel, da bi bil poslovni jezik državnega zbora izključno nemščina. Sedaj je stavil ravno tak predlog poslanec Weidenhofer, ki ima pa ravno tako malo upanja, da bi prodrl, zlasti če upoštevamo resolucijo proračunskega odseka, naj se nastavi tudi za nemške govore v zbornici posebni stenografi, kot smo poročali zadnjič.

Poslanec Gostinčar je stavil predlog, naj država zida za svoje uslužbenke v tobačni tovarni v Ljubljani in v rudniku v Idriji potrebna stanovanja.

Pred državnim zborom so napravile komedijo od svojih mož ločene ženske, ki so zahtevale, da se odpravi

† Angleški kralj Edvard VII.

paragraf, ki jim prepoveduje, da bi se drugič možile, dokler prvi mož še živi.

Vladni predlog glede vpeljave monopola na vžigalice pride v državnem zboru že meseca julija v razpravo. Da bi odkupila sedanje tovarne vžigalic, bi morala šteti vlada 32 milijonov kron. Dobička bi bilo na leto 8 do 10 milijonov, od katerih bi odpadlo krog 3 milijone za obresti in amortizacijo. Če bi pa dala država vžigalice v zakup privatni družbi s pogojem, da dobi čez 15 let tovarne v svoje roke, bi pa dobivala država na leto 15 milijonov. Vendar bi pa bila ta kupčija samo na videz v prid države, ker je še vsaka taka kupčija izpodletela. Navadno dobi država ob takih prilikah tovarne take v roke, da sama popravila požro neznanke svote. Poleg tega so pa še vžigalice veliko dražje. Zato ima tudi povsod ondi, kjer je ta monopol vpeljan, izdelovanje vžigalic država v

lastni upravi, samo na Španskem, Portugalskem in Grškem je monopol v našem. Samo izvoz vžigalic, ki znaša pri nas krog 4 milijonov kron, naj bi imela v zakupu privatne družbe.

ZDRUŽENJE JUGOSLOVANSKIH POSLANCEV.

Pogajanja za združenje »Slovenskega kluba« in »Jugoslovanske zveze« so toliko napredovala, da je »Slovenski klub« sklenil predlagati, naj se vrši sestanek vseh jugoslovanskih poslancev pod predsedstvom staroste. Sestanek bi imel ta namen, da se pojasni obojestransko stališče glede tega vprašanja, in da odkriti razgovor razprši nesporazumljenja. »Jugoslovanska zveza« je ta predlog sprejela, in sestanek se vrši v četrtek, dne 12. t. m. Upamo, da se to vprašanje reši tako, da bo to pomenilo novo veselejšo dobo v jugoslovanski politiki.

OGRSKO.

Khuenove sleparije z volivno reformo so vedno bolj očitne. Vse kaže da ni zvezan samo s Tiszom, temveč tudi s Košutom. Vladni kandidati namreč sedaj kar splošno govore po volivnih shodih čisto v Košutovem smislu o potrebi pomažarjenja armade in zatiranja nemažarskih narodnosti na Ogrskem. Khuenovi pristaši so pričeli počasi slutiti, da Khuen z obečanjem volivne reforme samo slepari, zlasti ker grof Tisza kar očitno govori proti reformi. Zato je začelo v vladni stranki pokati. Khuen se ne more stalno obdržati, tudi če pri volitvah zmaga, ker ne bo mogel odpraviti homatij, ki bodo brez dvoma nastale vsled njegove dvomljive igre. — Neki shod je pozval Košuta in Justha, naj odstopita, da bo mogoče njunim pristašem združiti se pod vodstvom kakega tretjega politika. — Justh napoveduje boj za dveletno vojaško službo in samostojno banko, in sicer tudi z obstrukcijo, če ne bo drugače mogoče. — Slovaki so sklenili postaviti lastne kandidate v večini okrajev, kjer prebivajo, drugod pa podpirati one, ki bodo za splošno volivno pravico.

HRVAŠKO.

Novi hrvaški volivni red bo približno tak, kot je sedanji ogrski, o katerem se sliši vse mogoče, samo nič dobrega ne. Najlepše je to, da je ban iskal privoljenja za volivno reformo pri ogrskem ministrskem svetu, ki jo je tudi potrdil, dasi po nagodbinima o njej prav nič govoriti. Nagodba namreč priznava, da je volivna reforma hrvaška notranja zadeva, ki jo ima sabor oziroma ban urediti samo s kraljem in nikomur drugim. — Pri dopolnilnih volitvah se gode nečuvna nasilstva. Kmete kar zapirajo pod katerokoli pretvezo samo, da bi bila izvolitev vladnega kandidata gotova.

BALKAN.

Vstaja v Albaniji ne bo še tako kmalu udušena, dasi so baje vstasi v boju izgubili svojega vodjo Idris Se-

verja. Kot se govori, namerava iti pomagat vstašem 5000 Albancev iz Grškega. Predlog, naj bi šla v Albanijo parlamentarna komisija ter preiskala zadevo, je v turški zbornici propadel. Veliki vezir je izjavil, da bo vlada storila vse, da se upor z aduši, da se pa z vstaši ne bo pogajala, temveč naj odloči orožje.

ANGLEŠKO.

Cel svet je iznenadila vest o smrti angleškega kralja Edvarda VII. Dasi je dolgo bolehal, vendar ni nihče pričakoval, da bo končal tako kmalu. Umrl je v petek mačlo pred polnočjo. Ranjki kralj je bil rojen 9. novembra 1841. Leta 1863 se je oženil z dansko princezino Aleksandro. Kot prestolonaslednik je bil zelo lahkoživ. Ko je zasedel po smrti svoje matere, kraljice Viktorije, leta 1901 angleški prestol, se je pa popolnoma izpremenil ter postal eden najboljših angleških vladarjev. Zlasti je srečno vodil zunanjo politiko, ki je bila pod njegovo materjo kaj slabša, tako da je bila Angleška ob njegovem nastopu skoraj osamljena. Cilj njegove zunanje politike je bilo osamljenje Nemčije, kar se mu je tudi skoraj popolnoma posrečilo, samo naše države ni mogel spraviti navskriž z Nemčijo. Zato se je maščeval na ta način, da je nahujskal Turke, da so pričeli znani bojkot, ki je napravil naši trgovini in industriji občutno škodo. — Edvardov naslednik bo valeski princ Jurij, s polnim imenom Albert Viktor Jurij, ki je bil rojen 3. junija 1865 in je od leta 1893 oženjen s kneginjo Marijo Teck. Obe zbornici se takoj snideta, da prisežeta zvestobo novemu kralju. Po teh ceremonijah, ki bodo trajale tri dni, bosta obe zbornici odgodeni do 26. t. mes.

Zlata doba

BELOKRANJSKA BEDA: ALKOHOLIZEM IN IZSELNIŠTVO.

Iz časopisa »Zlata Doba« posnemamo sledeče zanimivo poročilo iz Belokrajine.

Same ženske!

Premišljal sem svoje ljudi, opazoval svoje kraje, prehodil sem te počitnice večino domačije. Kaj sem videl: B e d o, ki mi je na vseh koncih in straneh kazala svoje suhe kosti: Na polju so orale same ženske, na travniku so kosile ženske, okrog hiše so se trudile ženske. Moški so bele vrane. Ženske tare vsa težka peza vsakdanjega dela; pod težko butaro se gibljejo na polju, pod težko butaro tarnajo doma; uboge reve! Pogledal sem pri tem pogledu na žarno nebo in sinje gorice, ki obdajajo ta zapuščen kraj; oko se mi je porosilo in sem vzdihnil: O ko bi mogel ljudem enkrat dopovedati, da je domača gruda možna preživiti svoje

ljudstvo; o ko bi imel enkrat toliko moči, pomagati tej revni in zapoditi bedo!

Amerika.

Odkod reva? — Pripeljala jo je potreba. Ljudje so videli po svetu vse lepše življenje kot za domačim pragom. Že kot fantje pri vojaki so videli vabljivo mestno življenje, zabave, veselice; videli tudi oskrbne naprave: društva, zavarovalnice, bolnišnice. V mestu je vse preskrbljeno za zdravega in bolnega in — mrtvega. Doma na vasi se zanj ne zmeni živa duša.

V nedeljo se prikaže pred cerkvijo nov Amerikanar z rdečim licem in zlato ketino. Smeja se in bahaje pripoveduje ljudem o bajnem in bujnem življenju onstran morja. Slika mamljivo, in vse mu verjame, ker vidi rdeče, rejeno lice in debel trebuh. Mladi fantje pravijo: E, pa pojmo še mi!

Živa reklama.

V gostilno.

Pred desetletji je trta obilo rodila, ne da bi bilo treba mnogo obdelovanja. Ljudje so pili mnogo vina; pravijo, da zmerno in da ni bilo čuti o pijanstvu. Uš je trte oglodala. Vinstvo je za nekaj časa prenehalo. Ali potreba je potreba; cvili in tuli, dokler se ne uteši. Ker ni bilo vina doma, treba je bilo iti v gostilno. Tu se je točilo največ delano vino. Nastali so razni vinski trgovci (Kajfež, Štrk), ki so fabricirali vino v kletah. Mnogi so bili od njega bolni. Vsakdo je moral biti v nedeljo v gostilni, si privoščiti liter vina in funt pečenke; kdor tega ni zmoget, ni veljal za moža. »Ta ni mož, kdor si ne more privoščiti...« slišite povsod.

Blagoslov Amerike.

Ker trta ni rodila, ni bilo česa prodati, ni bilo s čim odrajtovati domačih davkov. Zagazili so v dolgove. To jih je gnalo po svetu: na Nemško, kasneje v Ameriko. Pošiljali so denar domov ženam. Te so se začele gizdavo nositi in zahajati v — gostilno. Čule so, da pijejo njihovi možje v Ameriki, zakaj si ne bi še one kaj privoščile. Dobršen, dostikrat največji del občinstva v gostilni tvorijo »Amerikanarke«.

Mož se vrne. Vidi, da denar ni imel pravega uspeha. Nejevoljen se vrne v Ameriko; kar dobi, to zapije; čemu bi pošiljal domov, saj ne zaleže nič. Dolgovi rastejo, dokler ne zapoje boben.

Vino — hrana.

Trta je začela zopet roditi. Zahteva mnogo dela. Treba jo je dobro gnojiti. Zato se zanemarija njiva; vsega ni mogoče enako obdelati in pognojiti. Trta je važnejša, ker rodi veselje in denar.

»Zdaj bodo zopet lepi časi,« — mi reče neka ženska letos po trgatvi. — »Zakaj?« — »Vina bo dosti. Sedaj ne bo treba toliko kuhati. Kruha pa vina, to bo najboljši obrok, ko bomo težko delali.« — »Potem bote težko delali, če bote imeli tako hrano.« — »Zakaj?« — »Vino daje bolj krepot nego vse drugo.«

Revščina.

Na Gorjancih ima Šlesinger lesno tovarno. Izsekava gozdove. To je po nekaterih vzrok mnoge toče v Belokrajini. Pritisne rada i suša. Oboje povzroči bedo. Po nekaterih krajih ne obdelajo vsega polja, ker ni koga. Ko pride kaka neizgoda, je v hiši lakota. V mnogih hišah zmanjka kruha o Božiču. Hrana je krompir in, če ga je, mleko. Če je mleko, pride trikrat na dan na mizo; če ga ni, sam krompir, kvečemu zelje ali repa. Nekatera leta rodi sadje. Stolčjejo ga za mošt in popijejo. Pozimi in v postu pa stradajo, in če koga pri hiši »gonik«, hodijo po selu prosit suhih hrušk. Najraje goje slive, ker se prodajo za rakijo. Skoro vsaka hiša ima žganjarski kotel, da palijo rakijo. Največ sadja gre v to. Ko žgejo, pijejo vsi, od malega do starega. Nekateri silijo i deco. Po največ hišah popijejo doma vso rakijo, le nekateri premožnejši, ki kupujejo slive v ta namen, jo prodajajo. Dovolj rane! Kako jo ozdraviti?

Nasveti.

1. Nujno ustanoviti vinarske in žganjarske zadruge in prirediti nanje zadnjo koč. Letos pravijo, da bo liter mošta po 12 do 20 vinarjev, zato bi bil vsakdo bedak, ki bi ga prodaval. »Pili bomo, da bomo rekli mački škof...« To je pitje iz obupa; zato zadruge, in vun z vinom in z žganjem!

2. Po posebnem pouku obrniti večji pozor ljudstva na umno sadje: reje in organizirati eksport sadja. Prilika je kot nikjer na Kranjskem. Ljudstvo potrebuje denarja!

3. Izboljšati zanemarjene pašnike in obrniti pozor ljudstva na umno živinorejo. Izboljšati hleve! Ti so danes pod 0! Gmajne tudi. Obsegajo pa velik prostor sveta, zlasti v Žužemberku!

4. Vpeljavati domačo obrt, zlasti pletarstvo. Tla so silno ugodna. Ljudstvo se že zanima. Govoril sem o tem povsod. Nisem le našel pripravnih ljudi, ki bi vse to vodili. Danes gleda narod na vinograde kot na nekako rešitev iz denarne zadrege, kot sredstvo, ki edino nese gotov denar. Z navedenimi sredstvi pa se bo ta predodek spodrinil, to tem lažje, ker živimo v vinski krizi. S tem bo pomagano i onim, ki ne morejo do lastnega vinograda. Ker se obeta izseljenišstvo še bolj razširiti, treba i tu organizacije, in sicer:

- a) prodaja vozniških listkov, ker agenti preveč izjemajo ljudstvo in ga po reklamah vabijo v Ameriko.
- b) razširiti kreditne organizacije v Ameriki in izpodriniti goljufive »bankirje« t. j. capine, ki izvablajo od naših ljudi težke prihranke, da zbeže potem z nabranim denarjem v druge kraje.
- c) posredovati pošiljatve iz Amerike v domovino, da

izpodrinemo nemške banke in varujemo žene izseljencev, ki žive zadolžene v veliki odvisnosti od domačih oderuhov. Ti nočejo sprejemati denarja v malih svotah in — trezni. Ta tlaka je hujša od nekdanje.

Z dobro organizacijo se da vse to uresničiti. Sili nas pa tudi k temu beda našega ljudstva in naša dolžnost do njega. Treba si je pa prej ogledati organizacije drugih narodov, zlasti Nemcev in Italijanov, ki so v tem oziru storili največ.

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje.)

»Čudna je pa vendar ta stvar, zares čudna in zapletena! — In šele pisimo, — nikakor si ne morem misliti, kako bi se moglo vse skupaj enotno razrešiti.«

»Jaz tudi ne vem; ampak vedno sem si mislil, da tu zadaj tiči nekaj.«
»Za božjo voljo vendar, kaj tiči za tem?« je kriknila Zalka, ki se je ob zadnjih Štefuljčkovih besedah vzbudila kakor iz globokih, težkih sanj; »Štefan, ti nekaj veš, ti nekaj veš! Pri vseh svetnikih te prosim, povej mi, kar veš, nikar me ne pusti v negotovosti!«

»Zalka, bodi pametna,« ji je odvrnil možek nekoliko vznemirljivo; »če bi kaj vedel, bi ti bil že zdavnaj povedal. Imam samo tako svoje misli, ki pa niso veliko vredne, ker sem napol nor.«

»Štefan, povej vendar, kakšne misli imaš?« se je vtaknil v pogovor Anželj, »ti poznaš ljudi in v tvoji glavi zraste več, kakor kažeš na zunaj; povej, kako se ti zdi vsa stvar?«

»Ah, res je na svetu veliko prevar,« se je delal gluhega možek.

»Štefan, pojdi no, nikar se ne delaj tako nevednega!« ga je prosil Anželj, »saj vendar kar čutim, da več veš, kakor hočeš povedati.«

»Seveda je hudo, za tujo mizo se vsedati,« se je potajil Štefuljček.

Kadar je možek začel tako vezati besede, je bil ves trud zaman; ob taki priliki ni prišlo nič več pametnega iz njegovih ust.

»Toda, Štefan, če kaj veš, bodi vendar tako dober in mi nikar ne zakrivaj še nadalje!« je vila roke in ga jokaje prosila Zalka; »poglej, usmili se moje bede, reši me negotovosti, daj, povej! — Francetovo pismo je tako čudno, prihajajo mi v glavo najraznovrstnejše misli. — Štefan, povej, za božjo voljo te prosim, pri vseh svetnikih te prosim, povej, kaj je z mojim Francetom?«

Ta jokajoča prošnja je pa na možka tako vplivala, da se je kar zganil. Resno je nagubančil čelo, si z roko na-

lahno pogladil po sencih se vsipajoče sive kodre, bistro premotril plakajočo ženo in ji nato začel pripovedovati:

»Zalka, gotovega res nič ne vem, ampak nekaj si domnevam. Če se le ne motim, je France še na Kranjskem in se bo svojčas zopet pokazal. Kaj ga je odvedlo z doma, je tudi zame zagonetno vprašanje; a vendar mora biti nekaj dobrega. — Zalka, saj me poznaš, jaz sem le tisti napol nori in napol gluhi možek in zato premalo slišim; ampak oči imam pa kakor jastrebi in vidim marsikaj podnevi in ponoči, česar drugi ljudje ne opazijo. — Pa me je tudi po vsej deželi dosti kakor slabega denarja — in zato bi moralo biti presneto čudno, da bi na svojih potih nikdar ne srečal Franceta. In če ga najdem, Zalka, se smeš name popolnoma zanesti, da ti ga takoj pripeljem nazaj! Dotlej pa nikar preveč ne jokaj, da ne zbolíš, ne tuhtaj in ne razmišljaj vedno naprej, saj nič ne pomaga, ampak vso za-

Mož je kriknil kakor v obupu: »Nigana! Nigana! — je-li mogoče? Ali je resnica?«

devo izroči in prepusti ljubemu Bogu, ki čuva nad teboj. — Sedaj pa: Bog te obvaruj! Jaz odpotujem takoj. Nemara me bodele kmalu zopet videli in tedaj bom imel za vas gotovo kako sporočilo.«

Med temi besedami je potegnil svoj vihravi klobuk bolj globoko na čelo in urnih korakov odšel skozi vrtna vrata ne zmeneč se za slovo in za pozdrave, ki so mu jih izročali Zalka in njeni sorodniki na pot.

III.

Kroparski možek pa vendarle ni imel prav. Bregar že ni bil več na Kranjskem, ampak daleč na tujem. — Črna žena ga je namreč resnično odvedla s seboj. Zgodilo se je pa tako-le:

Oni večer, ko je France podil s sekiro v roki črno ženo, se je odločila zanj usoda. Črna žena je, dirjala nekaj

časa tako hitro pred njim, da je že skoro obupal, da bi jo mogel kje dohiteti. Jedva pa je prisopihala v gozd, je hipoma obstala. Vpehani kmet se ji je že toliko približal, da bi jo bil lahko zagrabil za roko, toda čudna postava je mahoma odskočila na stran in izginila komaj slišno ihtec v grmovju. France ji je sledil dalje, preperelo dračje, ki je pokalo pod nogami črne žene, mu je kazalo smer, v kateri je strah drvil naprej po gozdu. Čez nekaj minut je bela postava zopet naenkrat obstala, kakih sto korakov oddaljena od Franceta. Ta je ves vznemirjen pobral precej debel kamen in zakričal:

»Stoj, sicer —!«

Za odgovor je čul le prezirajoče hotanje in postava mu je zopet izginila izpred oči. Zdelo se mu je, kakor da se je pogreznila v zemljo. V istem trenutku se je tudi sam spodteknil nad neko korenino in padel ravno na rob nekega majhnega grička; kamen je zdrčal po rebri in tudi sekira, katero je doslej držal v levi roki, je odletela na tla in mirno obležala. Hitro se je dvignil, pobral sekiro in zamahnil z njenim ušesom po bližnji debeli smreki, da bi s tem prestrašil belo prikazen. Vsled silnega udarca mu je zagomazelo po rokah in je moral zato sekiro spustiti na tla. V tem trenutku je pa že stala ob njegovi strani črna žena. Še preden je mogel pobrati sekiro in zamahniti z njo po čudni postavi, se mu je ta že obesila na vrat in na vse grlo zakričala:

»Moj Radko, moj mož!«

France se je strahu sesedel. Hoteč se znebiti strašne postave, jo je vprašal:

»Kdo si in kaj hočeš?«

Črna žena se je še tesneje oklepala njegovega vratu in mu nekoliko mirneje odgovorila:

»O, Radko, ali me več ne poznaš? — Svoje žene?«

»Nigana!« je kviknil ves iz sebe France. »Torej so resnično duhovi? — Toda tvoj dih je tako topel — tako vroč kakor resnično življenje.«

»Saj vendar nisem duh, saj imam meso in kri kakor ti, poglej, saj živim — tvoja žena — Nigana.«

»Kako to? saj si vendar zgorela v pastirski koči pri Krsnavopolju... Miloš je prisegel pri zvezdah, da si zgorela in na pogorišču so našli v pepelu tvoje briljantne okraske.«

»Takrat, ko nas je napadla turška roparska tolpa, je tičal Miloš precej daleč od nas v nekem grmu. Torej ni mogel vsega videti, kar se je zgodilo. — V naši družbi sem bila edina ženska samo jaz in Turki so me izvlekli iz kočice. Vse moje tovariše so pa pahnili nazaj v kočjo in jih z njo vred sežgali. — Vse svoje okraske sem izročila Dimu v varstvo — zlato je v ognju pogorelo, kamne so pa pozneje izkopali iz oglja in pepela... Evo jih — ali jih mar ne poznaš?«

Pri teh besedah je potegnila z vratu blesketajoč nakit in ga ob motni

svetlobi luninega krajca, ki je ravno-
kar priplaval izza oblakov, pokazala
Francetu. Mož je kriknil kakor v ob-
upu:

»Nigana! — Nigana! — Je-li mogo-
če? Ali je resnica?»

»Prisegam ti pri svetlih zvezdah.«
mu je zatrjevala žena.

»Glas je tvoj — dih je tvoj — in
ravno tako tvoja postava ... Toda tvo-
ja barva — tvoja polt!»

»Ta barva ni naravna. — Saj ven-
dar poznaš sredstvo, s katerim si ciga-
ni barvajo kožo ... Če se s tem štirikrat
pomažeš, imaš kožo črno kakor oglje.«

»Pa čemu si se tako pobarvala? za-
kaj si se tako skrivala — zakaj si stra-
šila ljudi?» jo je vprašal ostro.

»O Radko,« mu je žena strastno od-
govorila, »vse sem storila samo zaradi
tebe. — Dolgo sem te iskala. Ko sem
zvedela za tvoje bivališče, sem videla,
koliko zaprek mi je na poti do tebe;
spoznala sem, da bom morala čakati
precej dolgo, preden bom mogla govo-
riti s teboj sama in skrivaj. Sklenila
sem, da me ljudje ne smejo spoznati,
kdo sem in v kakšnem razmerju do
tebe. — Bala sem se, da se mi ne bi kaj
hudega pripetilo ali da bi me ne zaprli,
kar me je na potovanju že večkrat do-
letelo; — zato sem strašila ljudi, da bi
se me bali ... V resnici sem se jih pa
jaz tako bala! — O Radko!»

Spustila se je v jok.

»Nigana«, je obupno zakričal Fran-
ce.

»Radko!« je vzdihnila jokaje in ga
zopet objela. Tresla se je po vsem ži-
votu. Naglo se jo je otresel in iz njego-
vih ust se je izvilo trdo vprašanje:

»In zakaj nisi prišla prej? Zdaj je
prepozno.«

»Prepozno! prepozno!« je jadicova-
la žena. »O Radko, prej nisem mogla
priti. — Po onem požaru so me Tur-
ki odpeljali s seboj kot sužnjo ... Rav-
no pred pol letom sem jim pa ušla in
od tedaj sem te vedno iskala, a na
Kranjsko nisem mogla priti takoj, ker
sem se bala obmejnih čet, ki čuvajo
južno štajersko mejo pred turškim na-
valom.«

Z grozo, da, skoro s studom in gne-
vom se je obrnil od Nigane in brid-
ko stokal:

»To je strašno! — Ne morem si mi-
sliti, da je resnično! — To je grozno!»

»Radko«, se je začela hudovati že-
na, »torej ti je žal, da nisem umrla, da
nisem zgorela. — Ti me sovražiš, ti me
zaničuješ, preziraš. — Ali res nimaš za
me nobene prijazne besede? ... Jaz
sem pa hrepenela po tebi, kakor hre-
peni solnčnica po božajočih jutranjih
solnčnih žarkih, žejalo me je po tebi.
kakor žeja pustinjo po blagodejnem
dežju, želela sem te, kakor si želi noč
jasnega, zvezdnatega neba ... Ah, ko-
liko sem pretrpela v grozni, sramotni
sužnosti pri Mozlimih — in toliko ča-
sa! — Na kar sem mislila noč in dan,
si bil ti, potok solza ni usahnil v mojih
očeh — za te, moje sanje in vse moje
koprnjenje si bil vedno le ti. — Moja lju-

bezen do tebe je gorela kakor velik
kres, katerega ne more pogasiti nobena
reka, in tako gori še danes!»

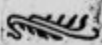
»Vse to so samo prazne besede, Ni-
gana,« jo je ostro zavrnil mož; »tvoja
ljubezen je kakor megla, kakor senca,
ki hitro pride, a zopet bliskoma izgine.
— Poročil sem te; postala si moja za-
konska žena in jaz sem ti dal svoje sr-
ce. Ti pa si me pozabila kaj hitro, ube-
žala si iz moje hiše, potikala si se po
pustinji in po gozdovih kakor divja-
čina. Cele dneve in tedne si me pušča-
la samega v samotni koči in zato sem
moral požirati priimek vdovec žive ci-
ganske princesinje. Taka je bila tvoja
ljubezen!»

»Pozabila te nisem nikdar, Rado,
tudi za trenotek ne! To ti lahko prise-
žem pri duhovih vseh svojih prade-
dov,« je strastno kriknila žena; »toda
mar morem zatajiti svojo naravo? Kaj
morem za to, če pólje v meni ciganska
kri? Cigan ne more strpeti v ozki, ka-
meniti koči — vedno se boji, da bi se
mu nad glavo ne vdrl strop in ga pod-
sul; cigan ne more dihati v zaprtem
zraku. Hiša mu je prostrana planjava,
soba mu je gozd, sveti mu solnce in
zvezde, najrajši prebiva pod streho ne-
besnega oboka in svobodno vdihava v
prosti naravi sveži zrak. Ciganka sem
in žal, ne Slovenka ali Hrvatca.«

»Nigana, ti si izpodila iz mojega
srca mir in mi razrušila srečo; ti me ni-
si hotela osrečiti. — Nestanovitna si,
kakor megla; danes zvesta, jutri upor-
na, danes vsa goriš od ljubezni, jutri
bo tvoje srce mrzlo kot led, zdaj se me
držiš kot klop, zdaj zopet bežiš pred
menoj kakor ovenel list ob jesenskem
vetru ... Da, Nigana, ti si mi otrovala
življenje.«

»O Radko!« je stokala žena, »jaz da
sem otrovala tvoje življenje, jaz? —
In vendar bi bil ti že zdavnaj izgubil
življenje, da nisem prišla jaz z Milo-
šem in Milico in te rešila ... Za vrbo-
vim grmom si ležal v nezavesti, rdeča
kri je lila iz rane, ki so ti jo zadali Tur-
čini; s krvjo ti je odtekalo življenje in
tvoj duh je bil le še napol navzoč. Ob-
vezali smo ti skelečo rano, te dvignili
in prenesli v svoj šator. In od tedaj sem
ti stregla kakor svojemu bratu! —

Štirikrat se je mesec pomladil in
postaral in tvoj duh se je povrnil,
zdravje se ti je začelo vračati. Bival si
v našem šatoru, kakor domačin, še več,
skrbeli smo zate, kakor za svojega voj-
voda.«

Pridi sv. Duh!

O pridi rajski Tolažnik,
duh sveti, duh moči, pravice,
modrosti, umnosti, resnice,
pobožnosti ti učenik!

O pridi! Zli hudobni duh
zastruplja narode, vznemirja,
nevero trosi in razširja,
jim v srca seje svoj napuh.

O pridi večne Luči žar;
razsvetli zemeljske temote,
razjasni črni mrak slepote,
prinesi nam spoznanja dar.

Med trnjem se življenja pot
med groznimi prepadi vije,
o, tvoja luč naj z neba sije,
varuje večnih nas temot.

Za nami stika in preži
sovražnik kruti vere svete,
nastavlja zanjke nam neštete,
v propast nas zvabiti želi.

O sveti duh nad nami čuj,
da narod čednosti ne zabi,
da svet v pogubo nas ne zvabi;
ti srca v dobrem utruj.

Svoj rajski mir nam v srca lij,
da hrepenimo le goreče
za cilji večnotrajne sreče,
nebeške milosti nam sij.

O pridi in razsvetli um,
da prav te moremo spoznati
in vzorom zvesti vsi ostati,
razjasni, zbistri nam razum.

Ti bodi naših src vodnik,
razsvetli grešnih zmot temine,
ti vodi verne Slave sine,
o pridi rajski Tolažnik!

J. U. Limbarski.

Za kratek čas

Čudne sanje.

»Sanjalo se mi je,« tako je pripo-
vedoval neki Ribničan, »da sem pri-
kralju. Sedela sva prav po domače pri
mali mizi, na kateri so stali kozarci in
vsakovrstne dobrote.« — »Poslužite se
kar sami,« pravi kralj, »kaj se Vam
najbolj dopade?« »Tu je rum in slad-
kor,« odgovorim, »če smem biti tako
prost, si napravim kozareček punča.«
— »Tako je prav,« pravi kralj, »le ni-
kar se nič ne ženirajte, ali imate raje
mrzlega ali gorkega?« — »Oh, ako Vaše
Veličanstvo nima nič zoper to, bi raje
gorkega.« — »Tako Vam postrežem,«
odgovori kralj in gre v kuhinjo po gor-
ke vodo. Ko tako čakam se naenkrat
zbudim. Jaz prismo! Zakaj nisem
vzel mrzlega punča? Če se mi še kdaj
tako sanja, ne bom več tako neumen,
ampak bom vzel precej to, kar bo na
mizi.«

Nikoli večji.

Ižanec, ki je redno zahajal v mesto,
je videl, kako so otroke iz sirotišnice
peljali na izprehod. — »Vrag si ga ve-
di,« pravi sosedu, »že dvajset let hodim
v mesto, pa te krote ne postanejo nič
večji. Taki so že bili takrat, ko so še
moj rajni oče živeli!«

RAZGLED PO DOMOVINI

»Slovenska straža«, društvo za obrambo obmejnih Slovencev, se je ustanovilo v Ljubljani dne 11. t. m. ob zelo veliki udeležbi iz vseh krajev naše domovine. Zvečer je bil koncert pevskega društva »Ljubljane«. O popoldanskem sestanku voditeljev naših izobraževalnih društev bomo natančneje sporočili v »Društveniku«; tudi o »Slovenski straži« bomo še večkrat pisali.

Sokolska olka kaznovana. V gostilni pri Lipi v Ljubljani se je ljubljanski sokol Cescutti prav po sokolsko obnašal. Kakor je že pri sokolih nekaj navadnega, dajal je nekemu gostu, ki je član Orla, primke. Ker ni hotel dati zadoščenja, je bil pred sodnijo kaznovan na 10 K ali 4 ure zapora. Za somišljenike S. L. S. z dežele samo še omenjamo, da ima mati tega čednega sokola na Starem trgu v Ljubljani trgovino »Pod velbom«.

Daleč smo prišli na Kranjskem. Celo na Kranjskem prodira nemštvo. Vršile so se volitve na Travi pri Dragi. Nemci so s svojo listo prodrli v vseh treh razredih. Vzrok tega poraza je, ker je v zimskem času veliko domačinov v šumah in se niso vrnili še nazaj. Zato se je tudi tako mudilo z volitvami, ker le od časa, kdaj se iste vrše, je bil odvisen uspeh. Proti razpisu volitev je bil sicer vložen rekurz, a ga je vlada zavrnila.

Blagajnik narodne delavske organizacije je stal pred sodiščem. Zadeva njegova ni preveč častna. Blagajnik imencvane liberalne organizacije Albert Moravec je poneveril 479 K 16 h društvenega denarja in pa še 50 K članarine. Izgovarjal se je, da je potreboval denar za poplačitev dolgov in si ga je le izposodil. Temu zagovoru sodišče ni moglo verjeti in ga obsodilo na štirit tedensko ječo. Take so cvetke liberalnih organizacij.

Kanonično umeščeni so bili naslednji č. gg.: Fran Bernik na župnijo Domžale, Viktor Köchler na župnijo Ig, Valentin Remškar na župnijo Spodnji Logatec in Franc Sever na župnijo Zalilog.

Cesar je imenoval dvornega in ministerialnega tajnika g. dr. Iv. Šublja za sekcijskega svetnika.

V bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji je bilo sprejetih meseca aprila 154 bolnikov. Od marca jih je bilo ostalo 77, torej skupno število bolnikov je znašalo 231. Ta bolnišnica je v korist vsej deželi in je vredna, da se jo kolikor mogoče podpira.

Zapiranje trgovin. Od 1. t. m. naprej je stopila v veljavo postava, ki določa, da se morajo trgovine, kjer se

prodajajo jestvine in druga živila, zapirati ob 9. uri zvečer, vse druge prodajalne pa ob 8. uri. Odslej bodo morali zapirati po tej postavi ob 9. uri zvečer mesarji, mokaarji, peki, slaščičarji itd. Postava tudi določa, da se pred 5. uro zjutraj ne sme nobena prodajalna odpirati.

Odlikovanje. Cesar je podelil provincijalni prednici avstro-ogrske uršulinske provincije Tereziji Heidrich v Ljubljani zlat zaslužni križec s krono.

Prezentiran je na faro Turjak č. g. Franc Pavšič, kaplan v Sodražici.

Za ključarja šentpeterske cerkve je imenovan in potrjen od knezoškofjskega ordinarijata g. Ivan Kregar, podpredsednik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani.

Vojaška godba pri delavčevem pogrebu. Vojaška godba je spremlila k pogrebu Franceta Gorjupa, delavca tobačne tovarne. Rajni je bil svojčas vojak v vojski pod maršalom Radeckijem na Laškem.

Ponarejen denar. V Ljubljani so konfiskovali na glavni pošti dva ponarejena tolarja po 5 kron. Denarja sta bila dobro ponarejena. Ker se zadnji čas iz več krajev poroča o ponarejenih novcih, je treba biti pri menjavanju previden.

Orel se je ustanovil v Stari Loki. Telovadec je pristopilo 29, podpornih članov 9.

Iz šolske službe. V Mokronogu je nastavljena kot namestna učiteljica gđna. Irena Pečnik.

Za kmetijski poduk. Naučno ministrstvo je odposlalo iz Avstrije sedem učiteljev v dvomesečni kmetijski tečaj na vseučilišče v Gisen na Zgornjem Hesenem. Ta pojav je za naše šole nekaj dobrega. Koliko časa že povdarjajo naši poslanci, da naše šole ne odgovarjajo ljudskim zahtevam, ker se uči na njih vse drugo, kar kmet v resnici potrebuje. Da je poslalo ministrstvo ljudske učitelje, med njimi tudi Slovenca g. Humeka, proučevati kmetijstvo, kaže, da uvideva preosnovno šolskega poduka. Ministrstvo pa hoče smisel za tečaje tudi pri nas vzbuditi in si hoče najprej vzgojiti nekaj učiteljev v vsaki kronovini.

Nova šolska poslopja se zgrade za šole: Vrabče nad St. Vidom pri Vipavi, St. Vid nad Vipavo in Suhorje v okraju Postojna.

Vojaščini bi se rad odtegnil 20letni Josip Klopčar iz Male Pristave, okraj Postojna. Ker ga je pa izvohal stražnik, je moral iti namesto v Ameriko z orožnikom.

Izpred sodišča. Surovi sin Jože Jeriha iz Prežganja se je znosil nad svo-

jim očetom, ker mu ni maral dote izplačati. Sin je sunil očeta s pestjo v čeljusti in mu en zob izbil. Sedel bo tri mesece v ječi. — S sekiro je napadel Janez Peterlin iz Depale vasi Valenti na Colnarja ter mu presekala čelno kost in čeljusti. Sodišče mu je priznalo dve leti ječe. — Nasilen berač. Martin Jenko v Godešiču se je v Škofji Loki stražniku, ki ga je prijel radi beračenja, ustavil in ga sunil v prsa. Dobil je šest mesecev ječe. — Delavsko knjižico je ponaredil Anton Dežman iz Lancovega. V knjižici je spremenil dan rojstva in besedo »delavec« spremenil v »zidar«. Ker so mu prišli na sled, se je moral zagovarjati pred sodnijo. Zagovor mu ni dosti pomagal, ker je obsojen na šest tednov ječe.

Letni sejm. Slavna županstva po Kranjskem vljudno prosi založništvo »Družinske pratike«, da mu čimprej, najkasneje pa do konca maja sporoče vse morebitne izpremembe pri letnih sejmih, oziroma opozore na tozadevne napake v letošnji pratiki, da jih moremo še pravočasno popraviti.

Pozor pred sleparjem. Pred kakimi štirinajstimi dnevi je hodil po Ljubljani neki mladič, visok, brkast, ter je pod imenom hrvaškega akademičnega društva »Domagoj« nabiral pri č. gg. duhovnikih denar za ustanovitev nekih organizacij v Trstu. Hrvaško akademično društvo »Domagoj« o vsem tem ničesar ne ve, zato opozarjamo tem potom na tega sleparja. Naj se mu nihče ne nasede in če se še kje oglasi, naj se ga izroči orožništvu ali policiji!

Gorenjske novice

g Kranjska gora. Liberalci se skušajo organizirati tudi pri nas. Ni zlo, saj se bližajo občinske volitve in gospodje so pričeli čutiti, da sem jim majejo stolčki. Potom liberalnega prosvetnega društva »Akademije« bi se radi zopet priljubili ljudstvu, pri katerem so za enkrat ob ves kredit. Dve predavanji sto bili doslej. Prvo je imel dr. Tičar, ki je že toliko star in previden, da ne bo pokazal v javnosti svoje barve. Predavanje je bilo samo na sebi nedolžno. — Drugič pa je govoril nek mlad človek, ki ima šaržo davčnega asistenta in se piše za Tomca. Ta jo je pa hudo, hudo zavezil. Mož se je zaleaval v sveto pismo in z vso natančnostjo »dokazal« da zvezda, ki je vodila svete Tri Kralje ni bila nič drugega kot

Halleyev komet, svetopisemsko poročilo pa je napačno, ker takrat ljudje še niso bili tako učeni kot je on — g. Tomec. Se celo dr. Tičar je pri tej lekčiji grbančil obraz in se nervozno sukal okolu skioptikona, češ, malo bi se lahko počaka, da nas ljudje ne spoznajo takoj pri drugem predavanju. Če ga je zasebno kaj oštel za to nerodnost in nepredvidnost — ne vemo. To pa vemo, da so naši ljudje ta liberalni lim spoznali, in da ne pojdejo več nanj. Nekak predokus ste lahko dobili že zadnjič, ko razven domače in deloma dovške in rateške »gospode« in otrok ni bilo skoraj nobenega izmed onih, ki bi jih vi tako radi »izobrazili«. Poskusite še naprej, potem boste lahko šteli »glave svojih dragih« — naših pa ne. Hvala lepa za tako oštarijsko izobraževalno delo! Prihodnjič pa izpregovorimo prav odkrito besedo na naslov naših.

g Iz Kranjske gore. Sklicujoč se na § 19 tiskovnega zakona prosi podpisano županstvo, da sprejmete z ozirom na notico pod gorenjim naslovom sledeči popravek: 1. Ni res, da se je župan dr. Tičar, nepremišljeno spustil v pravdo s posestnico v Srednjem vrhu, res je pa, da je moral tožbo vložiti, ker je ves občinski odbor enoglasno v svoji seji sklenil dne 21. marca 1909, da se tožba vloži. 2. Ni res, da je župan pogorel na vseh krajih, res pa je, da je bila tožba v eni inštanci dobljena. 3. Ni res, da so občinske doklade vedno višje, res je pa, da so za leto 1910 znižane za 5%. 4. Ni res, da dobiva občina 1200 K več za lov, res pa dobiva 1100 K več kot preje. — Županstvo v Kranjski gori, 2. maja 1910.

g V Lešah se je na Vnebohod ustanovilo izobraževalno društvo. Ustanovnico je govoril č. g. P. Henrik iz Brezij. Navdušenje sta znatno povzdigovala slavnoznana breški pevski in tamburaški zbor. Igralci so pa prav mojstrsko uprizorili izgubljenega sina. Tudi domači pevski zbor zadnje leto izredno rase in napreduje pod vodstvom g. organista Praprotnika in gdne Poljanec. Tudi tamburice že imamo; brenkati nanje sicer še veliko ne znamo; pa kar ni, še bo. Začeli smo se gibati, ker zadnji nočemo biti.

g Preizkušnja za čevljarske pomočnike v Trzinu se vrši dne 5. rožnika. Preizkuševalno delo je narediti do 30. velikega travna. Pojasnila daje zadovoljno zadružni načelnik g. Lovrenc Pogačar. — Zadruga čevljarskih mojstrov v Trzinu.

g Loške novice. V noči od četrta na petek je neznan tat pokradel več dragocenosti pri kipu Matere božje v Bidevovi kapelici, tudi puščico je odprl in pobral nekaj denarja, nekaj pa je še pustil. Sumi se, da je to storil kak domačin, ki mu je bilo vse znano. — Cesto od kolodvora do mesta so merili. Peljala bo naravnost od mesta do kolodvora in bo zelo lepa in široka. Da bi jo le kmalu začeli delati, ker stara cesta je večkrat v zelo slabem stanju in drži čez hribe in doline. — Prvi čebelni

roj je imel 1. maja Martin Homan v Škofji Loki. Letošnji pomladni mrzli vetrovi so precej škodovali čebelam. — Telovadni odsek Orla se je ustanovil prvo nedeljo v maju v Stari Loki. Kaže to, da so se tudi v Stari Loki začeli gibati. Na zdar!

Dekliška Marijina družba v Sostrem priredi dne 16. t. m., binkoštni ponedeljek popoldne ob 3. uri predstavo s sledečim sporedom: J. Gr. Zangl: Pozdrav kraljici majnika, pesem. Prva igra: »Dve teti«. Šaloigra. Druga igra: »Dve materi«. Igra v štirih dejanjih. — Vstopnina: Stojišče 20 h, sedež 70 h. — Ker je igra »Dve materi« ena najlepših in poslušalcem najbolj priljubljenih iger, se tem potom vabi k obilni udeležbi.

g Gorje. Na Binkoštno nedeljo obeatajo naši napraviti prav prijetno zabavo. Peli bodo: »Pogled v nedolžno oko«, »Bratje v kolo«, pa še nekaj drugega, kar za enkrat ne povemo, ampak samo pravimo: pridite in poslušajte. Kdor ne mara za petje, bo pa lahko poslušal godbo. Vsem bota poskrbela za smeh in poduk »Prepirljiva sosed«. Od strani se sliši, da misli naš moški pevski zbor nastopiti pri procesiji presv. R. T. dan. Ali je to res? Fantje, bravo! — Umrla je v Gorjah po kratki a mučni bolezni g. Marija Poklukar, po domače Kaconka. Vsi, ki so jo poznali, bodo radi priznali, da je bila rajnica res blaga žena, da malo takih. Bog ji daj zasluženi pokoj! Pogreb je bil v ponedeljek dopoldne.

g Gorje. V zadnjem »Domoljubu« smo poročali, da pošilja slavna c. kr. sodnija našim kmetom neke nemško pisane popirje. To poročilo moramo popraviti v toliko, da slavna c. kr. sodnija ni prav nič kriva, da so prišli tisti popirji nemško pisani v roke našim ljudem. Kriv je temu nekdo drugi. Kdo? Gospodje pri finančni prokuraturi v Ljubljani so tako zaljubljeni v svojo nemščino, da menda mislijo, da so Gorje nekje gori za Berlinom in da smo Gorjanci sami pristni Nemci. Povemo jim odkritosrčno, da so Gorje na Kranjskem, da smo Gorjanci Slovenci. Naj se pa ti gospodje enkrat nauče § 19. drž. temeljnih postav.

g Iz selške doline. G. Janez Kalan, se bil dne 24. aprila v Železnikih. Imel je pet govorov v cerkvi, v društvu in na shodu Marijine družbe. Z veseljem in zanimanjem smo ga vsi poslušali. Bog mu povrni ves trud in blagoslovi seme, ki ga je sejal v srca. — Novega župnika, g. Franc Severa so v nedeljo 1. maja slovesno namestili. Govor je imel železniški gospod župnik, ki je razpravljal: Kaj prinaša novi župnik faranom in kaj naj dajo farani svojemu dušnemu pastirju. Na to je bila slovesna sveta maša. Za diakona je bil selški Tomaž Rožnik, Anton Pfajfar iz Dražgoš je bil subdiakon, ceremoniar Janez Sever, brat novega župnika, turriferarij pa je bil dr. Krek. Lepo je bilo, dal Bog, da bi bilo v Zalem logu vedno lepo. — Duhovnik in politika. »Kaj se imajo duhovni v politiko vti-

kati? Nič!« Tako kriče liberalci dan za dnem po selški dolini. Duhovnik je prvič ravno toliko človek, kot kakšen trgovec ali gostilničar ali kot kakšen žagarski pomočnik ali kot kakšen iz Loke privandran železniški bogataš. On je dalje tudi avstrijski državljani, ima torej državljanske dolžnosti, pa tudi pravice. On je volivec v državni in deželni zbor, pri občinskih volitvah pa voli celo v inteligentnem prvem razredu. Konečno ima vsak duhovnik vsaj osem glonazijskih razredov za seboj in se je torej več učil kot vsak liberalni trgovski pomočnik, morda celo več kot najinteligentnejši Sokol v Železnikih. In on naj bi ne smel vganjati politike! Moliti ne more vedno, mora imeti tudi kaj zabave. Najkrasnejšo zabavo pa mu daje preklanje s prismojenimi in otročje neumnimi liberalci. Kaj ne, če bi duhovnik uganjal politiko v smeri sokolskega svobodomiselnega peresa, bi jo že smel uganjati, še pohvaljen bi bil kot »duša« vsega gibanja. Ker pa vodi politiko v smislu božjih paragrafov, zato se mu pa jemlje prosta volja, ki jo je dobil istotako od Boga, kot so jo liberalci. . . . Od tod torej javkanje, od tod solze, od tod stisnjene pesti proti duhovniku. — Zakaj kopičijo duhovni in samostani premoženje? Tako vprašuje liberalni pijanec v »Gorenjcu«. Odgovor: Zato, da bo mogel on, ko postane vsled pijače napol mrtva podgana — slepa je že davno — in mu noben gostilničar niti frakeljna ne bo več zaupal na »pufe«, pokljukati na farovška vrata in prositi za desetico, da si bo zopet mogel malo privezati alkohola vajeno dušo. Ali zdaj veš? — Kaj in Abelj. V St. Ilju je bil izvoljen za župana g. Thaler. Vsi ga hvalijo kot vernega moža in vrlega narodnjaka. V Železnikih bi bil pa rad župan njegov brat Gabriel. On pa kaj rad zabavlja zoper »črnuhe« in ni še dolgo, ko smo dobili pri Thalerju sir zavrt v popir, na katerem je stalo: »Gorje farjem! Vse farje bodo v Trstu v morje pometali. . . .« Pa tudi hajlali so že Nemci na Thalerjevem vrtu. Oj ti kri slovenska, kako si se izpremenila! — Kje je denar? Liberalci očitajo sedanjemu železniškemu županu in Štrajnerju, da sta občini požrla denar. Le kar povejte, katerega, za vsak vinar dobiš krono. Saj ni bil v odboru samo Klopčič in Grošel, saj vas je bilo celih pet vaše stranke, torej dobro veste, kam je šel denar, čemu torej kričite? »Saj denar za šolo bi moral biti tukaj!« Tako zijate. Prašajte prejšnjega župana gospoda Košmelja. On ni izročil pred tremi leti sedanjemu županu nikakega šolskega denarja. Prašajte njega in imeli boste odgovor, kam je dal oni denar sedanji župan.

g Izobraževalno društvo v Kranjski gori priredi 22. t. m. prvo nedeljo po Binkošti v Kristanovem salonu prvo večjo veselico. Spored bo obsegal dr. Krekovo igro: »Tri sestre«, tamburašje, petje moškega in mešanega zbora, kot nameček šaliivi prizor: »Kmet in

fotograf» in morda še kaj. Cene bodo to pot izredno nizke. Udje bodo odslej imeli znižane cene. Novi člani se sprejemajo za enkrat v kaplaniji. — Pridite pogledat, kaj že znamo!

g Na Rovih uprizori tamošnje izobraževalno društvo binkoštni ponedeljek ob pol 4. uri popoldne čarobno burko »Repoštev« in šaljivi prizor »Opeharjeni žid«. Ob tej priliki bo tudi predavanje o zgodovini domače župnije. — Telovadni odsek Orla se ustanovi junija. Do tedaj se priredi telovadišče.

g Tržiške novice. Izobraževalno društvo sv. Jožefa je priredilo izlet 8. t. m. na Brezje. Udeležilo se ga je lepo število članov in članic ter naši Orlji. V romarski cerkvi je bila sveta maša z govorom. Sveto mašo je daroval društveni predsednik gospod kaplan Golé. Petje na koru je oskrbel društveni zbor. Le žal, da smo cel dan imeli jako neugodno, deževno vreme. — V soboto, 7. t. m. so napravile izlet k nam drugoletnice c. kr. ženskega učiteljskega v Ljubljani z gg. profesorjema Orožnom in Deklevo. Iz Tržiča so odšle po lepem potu čez Begunje v Radovljico. — Naša posojilnica in hranilnica ima letos veliko prometa, že nad stotisoč kron. Zadržana lepo napreduje, kar dokazuje, da ji ljudstvo zaupa. In prav je tako. Naša posojilnica ne služi koristim posameznih oseb, ne daje nikakih dividend združnikom, ampak bo skušala s svojim čistim dobičkom koristiti splošnim ljudskim potrebam. Njeno korist bodo uživali tržani, kmetje in delavci. Zato se le oklenite vsi dobromisleči našega zavoda! Posojilnična hiša v zgornjem delu trga se marljivo popravlja. Hiša bo imela dve jako lični stanovanji v prvem in drugem nadstropju, eno pa v pritličju in dve prostorni dvorani.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. — Vodstvo obrtno-nadaljevalne šole vabi k razstavi risarskih izdelkov učencev tukajšnje obrtne šole. Razstava bo odprta oba binkoštna praznika dopoldne od 8. do 10. ure in pop. od 3. do 6. ure. Vmes bosta dve predavanji: prvo nedeljo ob 11. uri dopoldne, drugo v ponedeljek ob 3. uri popoldne. Povabljeni so zlasti obrtniki in sploh vsi, ki se zanimajo za razvoj tukajšnje obrtne - nadaljevalne šole, ki je tekom letošnjega leta v napredku storila velik korak naprej. — Zelo podučno predavanje so imele žene in matere preteklo nedeljo. Predaval jim je okrožni zdravnik dr. Drč o oskrbi in vzgoji majhnih otrok.

g Iz Kamnika smo dobili naslednjo izjavo: V »Slovenskem Narodu« z dne 30. aprila t. l. se napada naš prečastiti gospod dekan, kakor bi se bil hotel polastiti premoženja pokojne moje sestre Lojze in vse storil po svojih priganjavih, da bi bil imenovan za glavnega dediča. Ko pa je izvedel, da je vse zaman, da ostanem glavni dedič jaz nje sestra Ana, pa da je gospod dekan pozval mene 70letno staro (nisem še sedemdeset let stara in še ne bom tako

hitro) in me sukal in sukal za svetle kronice in korporacijsko hišo. Jaz Ana Cerer, lastnoročno podpisana izpovem v navzočnosti prič, da je to, kar je »Sl. Narod« natisnil, grda in umazana neresnica in izrodek kakega hudobnega dopisuna. Resnično je, da se gospod dekan ni hotel polastiti premoženja moje sestre Lojze in se sploh za njeno premoženje ni brgal ne sam, ne po odposlancih. Mene je sicer res pozval k sebi, pa v veliko moje dobro, kjer sem šele spoznala blago naklonjenost dekanovo. Njemu se imam zahvaliti in njegovim nasvetom, da mi ostane še ono malo premoženja za stare dni, kar se ni omelo v rokah advokatov, ker pravi je bilo vse polno. Gospodu dekanu ostanem zato vedno hvaležna. Neresnica je, da bi me bil sukal gospod dekan za kronice in korporacijsko hišo; resnično pa je, da mi je prigovarjal, naj vse to ohranim zase, denar in hišo do moje smrti, potem pa naj zapustim sorodnikom, ker so revni, in sicer, če nimam bližnjih sorodnikov, pa daljnim. Veliko sem že slišala govoriti o opravljanju in obrekovanju v »Slovenskem Narodu«, da si pa morejo ljudje vse tako popolnoma izmisliti, oziroma hudobno zaviti, ne bi bila verjela.

Ana Cerer, m. p.

g Na Bohinjski Bistrici, priredi sl. kat. izobraževalno društvo na binkoštni ponedeljek v salonu hotela »Pošta« veselico s sledečim sporedom: 1. Nastop in telovadba Orlov na dvorišču pod vodstvom brata načelnika. 2. Petje, mešani zbor, pod vodstvom brata predsednika, in sicer: J. Laharnar: »Kadar mlado leto...« in »Mladosti ni!«; A. Foerster: »Planinar«. 3. Govor brata tajnika o svobodi. 4. Dr. Krekova igra: »Tri sestre«. Vse prijatelje društva in Orlov vljudno vabi odbor.

Dolenjske novice

TELOVADNA DRUŠTVA, POZORI! DOLENJSKI ORLI, NA NOGE!

Orel na Krki razvije svojo društveno zastavo dne 22. maja, na praznik svete Trojice.

Spored:

1. Od 10. do pol 11. ure dopoldne sprejem bratskih društev.
2. Ob pol 11. uri sveta maša v župni cerkvi na Krki.
3. Blagoslovitev društvene zastave krškega Orla.
4. Ob 1. uri popoldne skupno kosilo.
5. Ob 2. uri popoldne šmarnice in litanije v župni cerkvi.
- Ob 3. uri popoldne javna telovadba in prosta zabava.

Ob tej priliki se bo blagoslovila tudi zastava dekliške Marijine družbe in zastava šolske mladine. K slavnosti, ki se vrši ob vsakem vremenu, se vljudno vabijo tudi drugi mladeniči in vsi prijatelji Orlov.

d Iz Radeč. Naša stara župna cerkev, ki je bila premajhna, je že podrtaj. Le prezbitarij in veliki altar je še ostal, kjer se sedaj vrši služba božja. Pri podiranju se je pokazalo, da je bila cerkev jako starodavna in doslej trikrat prezidana. Prvotno je bila zidana v romarskem slogu z ravnim stropom. Pokazale so se pri podiranju tudi stare slike, freske, predstavljajoče Kristusovo trpljenje, Kristusovo priprošnjo pri Bogu, poslednjo sodbo, duše v vicah in mučeništvo nekega mučenika. Slike so fotografirali. Zdaj se prične z novostavbo; delo je prevzela tvrdka Tönnies iz Ljubljane. Nova cerkev bo zidana v baročnem slogu; dolga bo 31 metrov, široka 16 metrov. Načrte je izgotovil arhitekt Vancaš iz Sarajeva.

d Iz Tržiča na Dolenjskem. Pri nas se vrši na binkoštni ponedeljek, dne 16. maja, popoldne ob 3. uri ustanovni občni zbor izobraževalnega društva, ne 8. t. m., kakor je nekdo v »Domoljubu« pomotoma poročal. Vabijo se vsi dobromisleči mladeniči, možje in dekleta. Dobrodošli mladeniči sosednih župnij!

d Ribnica. Z ozirom na članek »Izborna kupčija« v 17. številki »Domoljuba« naj se v smislu § 19. tiskovnega zakona sprejme sledeči popravek: Neresnično je, da je liberalna ribniška posojilnica pred meseci liberalnim Ricmanjem posodila ogromno svoto 75.000 kron ali sploh kaj denarja. Res je pa, da je podpisana posojilnica že pred štirimi leti posodila posestniku B. v Ricmanjih samo 4500 K, kateri znesek je zemljiško zavarovan. Zandonatijevo posestvo v Celju, katero meri 43.889 m² ter je bilo 16. julija 1907. po sodnijsko zapriseženih cenilcih cenjeno na 349.447 kron 40 vin., je kupila posojilnica pred kratkim z vilo vred na javni dražbi za 105.050 kron. Njena terjatev znaša 85 tisoč kron (ne 90.000 K) ter se bode deloma pokrila s skupilom. Okoli 9000 K dobi posojilnica iz nekega drugega zarubljenega predmeta. Poleg tega je njena terjatev 85.000 K tudi vknjižena na prvem mestu pri drugem Zandonatijevem posestvu pri Sevnici, katero se je pred kratkim sodno cenilo na 46.000 kron. Neresnično je tedaj, da bode Zandonatijevo posestvo v Celju stalo posojilnici 200.000 K, ali le približno toliko, — Ribnica, dne 3. maja 1910. — Posojilnica v Ribnici, registrovana zadruga z omejeno zavezo. — Dr. S. Schiffrer, J. Lovšin. — Pojasnilo. To naj bi bil popravek! Naš poročevalec je pisal, da meri Zandonatijevo posestvo 4²/₁₀ ha, a popravkarji so to zapisali v metrih in dobili ogromno število 43.889 m². Koliko je pa to? To niti 4¹/₁₀ ha ni! No, če bi bili popravkarji označili površje posestva v centimetrih, bi bili dobili še ogromnejšo številko! Potem pa pravijo, da je bilo posestvo cenjeno leta 1907: 349.447 K. Bože mili! Naš poročevalec je pisal, da je bilo posestvo sedaj tikom pred dražbo cenjeno 53.000 kron. Vsekako je zelo čudno, da je bilo sedaj sodnijsko cenjeno na 53.000 kron, a leta

1907. na 349.447 kron. Verjemi, kdor more! Vrednost posestva se vendar ni naenkrat za toliko zmanjšala! Pri prodaji se je tudi pokazalo, da je bila **sodnijska** cenitev letos veliko bolj pravilna kakor pa »sodnijsko zapriseženih cenilcev« leta 1907. In če bi bilo posestvo res vredno 349.447 K, kakor je bilo cenjeno leta 1907., ali mislite, da bi bili Celjani, ki znajo tudi špekulirati, pustili posestvo Ribničanom za 105.000 K! Pojdite! Pojdite! Potem pa še tisto povdarjanje: posestvo z vilo vred! Morda je tudi še kaka pasja koliba ondi! To si je vendar vsak lahko mislil, ko je bral naše poročilo, da Zandonatijevo posestvo vendar ni kaka gmajna, ampak da mora biti ondi vsaj deloma zazidano! Vila je pa lahko vredna 10.000 ali pa 100.000 kron. Koliko je vredna Zandonatijeva, bodo izvedeli Ribničanje takrat, ko jo bodo prodajali. Seveda tako jim je nihče ne bo plačal, kakor so jo cenili tisti famozni cenilci leta 1907. Sedaj pa še drugo! Naš poročevalec je pisal, da znaša tirjatev 90.000 K, popravkarji pa trdijo, da samo 85.000 K. Je nekaj razlike, vendar pa ne toliko, da bi kaj pomenila. Ampak, gospodje popravkarji: Koliko pa znašajo zaostale obresti? Ljudje, ki so pred konkurzom, navadno ne plačujejo redno obresti in najbrž jih tudi Zandonati ni. In tako znaša tirjatev ribniške posojilnice 85.000 K in pa zaostale obresti, kar je vse skupaj najbrž še več kakor 90.000 kron. In to se mora pribiti, česar tudi popravkarji ne zanikujejo, da ta tirjatev ni vknjižena na varnem prvem ali drugem mestu, ampak daleč od zadaj. Do 100.000 K tirjatev je spredaj, potem šele pride posojilnica s svojim denarjem, a kupila je posestvo za 105.000 K, ker noben Celjan ni hotel ponuditi več, ker je že itak preplačano. Potem pa ta tolažba popravkarjev, da dobe iz nekega drugega zarubljenega predmeta še 9000 K. Če dobe?! — To je ravno! Tudi posestvo je bilo leta 1907. cenjeno na 349.000 K, a tri leta pozneje je vrglo samo 105.000 K. In ako je vrednost zarubljenega predmeta tudi tako padla, koliko bode pa posojilnica dobila potem? Kar na prste si izračunajte gospodje popravkarji in pridno rubite. Zarubite vse pri Zandonatiju, kar morete, ker le tako boste nekoliko pokrili tistih 85.000 K, ki s posestvom nikakor niso pokrite. In posestvo pri Sevnici? Ko bo to prodano, se bo pokazalo, koliko je vredno. Pričakujemo, da nas bo dopisnik že še natančneje informiral. In pa Ricmanjci! Kdo pa je ta B., ki ste mu posodili 4500 K? Ali ni to tisti mož, ki ste ga lani na vse načine tirjali, pa nič iztirjali? Ali je ta znesek ravno tako sigurno zavarovan, kakor pri Zandonatiju? Res, bila je izborna kupčija pri Zandonatiju, kakor bo najbrž tudi pri B. v Ricmanjih.

g Na Vačah je priredila »Kmečka Zveza« za moravsko dekanijo dne 1. maja shod, ki je bil od nas mnogoštevilno obiskan in častno zastopan po somišljenikih s Sv. Gore, Save, Peč in

Moravč, odkoder je poleg načelnika g. A. Cerar prišel g. župan, g. kaplan Lovšin, g. Poznič itd. Presedoval je g. A. Mrva ter dal besedo našemu deželnemu poslancu dr. Zajcu, ki je poročal o delovanju deželnega zbora, kjer edino Slovenska Ljudska Stranka, kot prava kmečka stranka dela za kmeta. Izvrstno je ožigosal tudi »delovanje« raznih kmečkih »prijateljev« ali naprednjakov. Za njim je govoril burno pozdravljen naš rojak, poslanec g. nadučitelj Ravnikar. Njegove besede so kar elektrizirale, govoril jih je iz srca in globokega prepričanja domačinu, zato je njegov govor napravil tako neizbrisljiv vtis. Priporočal nam je ustanovitve tako prepotrebnega izobraževalnega društva in gospodarskih društev. Na lastne oči in ušesa smo se prepričali, da dober učitelj ni nikoli liberal in da krščanskega učitelja vse spoštuje. Za njim je govoril kmet Josip Poznič iz Gradišča pri Moravčah o kmečkih sovražnikih. Kako izbornega in navdušenega govornika pač naredi izobraževalno društvo! Gospodoma poslancema kličemo: Hvala lepa! Na svidenje! — Naš liberalac Blagajna si je v nedeljo dne 8. maja napravil sokolsko slavnost na Vačah, katere se naši somišljeniki niso udeležili, a je tudi čisto nič niso motili, česar seveda Sokoli niso zmožni, kar glasno priča lanski 12. september v Šmartnem pri Litiji. Vreme je bilo dokaj ugodno, da se je zamogla vsa stvar razviti. Nastopil je od naših »Sokolov« le samosrajčni šolski naraščaj. Kaj k temu pravi deželni šolski svet, to našega učitelja, ki bi dal tudi zadnjo kapljo krvi za liberalstvo, prav nič ne briga. Po končani telovadbi na trgu je bilo razumeti iz nekega govora, da se Sokolom očita liberalstvo, drugega nič. No, za nas to zadostuje, ker zoper samo telovadbo niti mi in noben pameten človek ni. Končno je še Blagajna odprl zatvornico svoje jeze na nas in stokal, kaj mu očitamo, protidokaza ni prinesel. Lepo se je umival. Lep nauk je tudi dal sebi, Kolibritovemu čevljarju in še par drugim klavernim Sokolom, da naj nam ne dajejo povoda, da bi se jim očitale brezverstvo. Bomo videli. Druge nesreče ni bilo. — Naše županstvo še ni pokazalo tistih slavnih podpisov za Blagajneto. Kaj neki odlašajo? — »Slov. Dom« ali »Ciganski pes« je pisal v listnici, da Blagajna z Vač nič ne piše. Lepo je od Blagajneto, da se že sramuje »Ciganskega psa«, ki ga je lani v toliko hiš peljal na rejo. Mi pa vemo, da vsi njegovi pajdaši ne spravijo enega dopisa skupaj, prepisati in podpisati bi pa že kateri znal. Če bi mi rekli, da Blagajna ne piše, to bi nam njegovi prijatelji očiteli laž, a samo takrat po pravici! Ko je brezzobi »Ciganski pes« nad nami tulil, tedaj so se otročaji plaho stiskali k starim mamicam, ter vsi zapečkarji napovedovali, da nas bo raztrgal, če le nimamo »Kolomanovega žegna«. Pa se še vsi prav dobro počutimo. Tako se pa ne bomo spozabili, da bi se spravili nad

debele laži in časnikarske race. Le lačajte naprej! Laži boste sami žrli, saj ste jih lačni, saj brez njih Blagajnetovci ne morete živeti. Dober tek! Za kmeta pa, ki še ne pljuje v lastno skledo, je »Ciganski pes« prenesnažen. Mi gremo nemoteno naprej. Pustimo pse, naj lajajo: to, kaže le, da jahamo! Na zdar!

d Dobrépolje. Neki pristaš narodno-liberalne stranke mi je že drugič naročil »Slovenski dom«, meneč, da me s tem pripravi na svojo stran. Toda škoda denarja in časa, ki ga za to potroši, kajti »Slovenski« oziroma »Svinjski dom« še ne pogledam ne, ker vsak pošten človek mora spoznati, da v tem listu ni skoraj nobena beseda resnična. Zatorej tistemu gorečnemu liberalni stranke svetujem, ako namerava še kaj denarja v te namene potrositi, naj si rajši kupi tobaka ali pa soli, bo bolj pametno. Pa brez zamere! — And. Adamič, Orel v Dobrépoljah.

Okrajna posojilnica v Mokronogu, ki se nahaja na Gori v župnišču naznanja vsem, da sprejema vloge po 4½% in daje posojila po 5½%. To pa naznanja, ker nasprotniki lažejo okoli, da posojuje po 6%. Poleg tega jemlje obresti za nazaj, torej ni treba obresti plačevati pol leta naprej. Kmetje svoji k svojim!

Notranjske novice

n Iz Vipave. Društva, prijatelji, somišljeniki, na binkoštno nedeljo v Vipavo! Telovadni odsek k. sl. izobraževalnega društva s sodelovanjem »Bogomile« priredi veliko narodno igro z zgodovinskim ozadjem: »Turški križ«, spisal dr. Krek. Dr. Kreka Vipavci še niso čuli, naj iz te njegove igre spoznajo njegov visoki duh! Igra je popolnoma nova, se še v vipavski dolini ni igrala! Na sporedu so tudi tri pevske točke — Začetek točno ob 4. uri popoldne v telovadnici Orla. — V nedeljo tedaj na svidenje — saj igra bo vsakega mu prinesla mnogo dobrega — navdušila ga za narod — ljubezen mu vzbudila do doma — Orlu pa pripomogla do novega orodja! Podpirajmo našo nadebudno mladino! Na zdar!

n Iz Notranjih Gor. Pri nas imamo vsako nedeljo shod. Gosp. Tribuč pripeljejo z Viča sokole k nam, pri Pavletu pripravijo mati in pomočnica sokolice malo malce, potem pa nekateri malo govorijo, ali pa lažejo, pa je shod. Pri Pavletu ni nič boljše zato, ker je pravi gospodar prišel iz Amerike, pa smo mislili, da bo. Le ta mladi Pavletov še gospodari, kakor je poprej, ko se je posokolil med prvimi. Prvega majnika se pokazali sokoli pri nas tako veliko navdušenost, da so kar šestim ko-

lesarjem polomili kolesa. Ker niso kolesa imela sokolovih peres, so pa še svojim tovarišem porezali »šlavhe«, da so domov ob kolesih peš capljali. Gospej sokolici Ketejevi je bilo zato tako hudo, da bi se bili kmalu jokali, ker ne poznajo še dovolj navad svojih starih tovarišev sokolov. No, pa so jim naš gospod učitelj povedali, da to ni nič novega, naj le še naprej pomagajo za natakario Pavletki, kakor do sedaj. Našemu gospodu učitelju tako škoduje šolski zaduhli zrak, da niso bili že več mesecev v šoli. Med sokoli pri Pavletu so pa precej zdravi. Toliko pomaga navedenost! Ej, da, kako bo pa lepo, ko bosta s soprogo sokolico skupaj na čelu sokolov telovadila. Kar moreta ta dva, ne more vsakdo. Deželni odbor že vé, zakaj ima učitelja pri nas. — Notranjec.

n **Senožeče.** Dne 2. maja je ogenj vpepelil v Gabrčah pri Senožečah neko hišo in vsa gospodarska poslopja. Ogenj se je zanesel najbrž iz peči. Pred dvanaestimi leti je pa ogenj pokončal skoraj vso vas, zato sedaj čisto novo izgleda. Pri ti nesreči se je zopet pokazala velika potreba ene kapnice (reservoir). Resda je po požaru pred desetimi leti zgradil takratni deželni odbor nek reservoir, toda vaščani ga ne morejo rabiti, ker ne drži vode; vsa zgradba je pogrešena in misliti bo treba na popolno novo. S polnim zaupanjem lahko pričakujemo le od V. L. S., da nam bo to uredila, ker le ona ima vedno odprte roke za prepotrebne ljudske naprave, kakor kaže poročilo deželnega stavbnega urada za leto 1909. Tu beremo za naše kraje jako zanimive številke: »klerikalni« deželni odbor je naklonil za vodovod v »liberalnih« Senožečah 61.300 K; za reservoir v Lažah pri Senožečah 12.000 K itd. Naj bi enkrat tudi eden povedal, koliko se je storilo za ljudstvo ona desetletja, ko so imeli liberalci v rokah deželno gospodarstvo. Toda ker nam nihče nič ne poroča, naj bi nam vsaj eden povedal, koliko je škodoval in še škoduje liberalizem ravno našemu trgu in našim vasem, če ne, bo prevzel to nalogo — Hamlet.

n **Cerkniška sokolada gre na dan.** Dne 5. maja so se naši Sokolčki pokazali prvič na svetlo. Ker pa se v Cerknici ne dobi dovolj dobre kapljice za njih grla, so jo šli v Planino iskat. Ljudje so z zadovoljnostjo pričakovali onih šestdeset fantov, o katerih so liberalni bahači prej govorili — a glej, na splošno začudenje se jih prikaže samo petnajst, za katerimi je capljalo nekaj fantičkov naraščaja. Teh petnajst liberalnih podreptikov si torej domišlja, da bodo Orle pohrustali. Na povratku iz Planine so bili precej žalostni, dasiravno so ga imeli nekoliko pod sokolsko kapo. Tožili so, da nimajo družega kot zamazano obleko in prazen žep. Zagotavljali so, da se takih izletov ne bodo več udeleževali. Kako se je godilo na Uncu po gostilnah in kako je naraščaj z njimi popival pozno v noč, za danes molčimo. Opozarijamo sa-

mo stariše, naj bolje pazijo na svoje otroke. Nam se le smilijo nekateri člani cerkniških Sokolčkov, ker se zdaj ne spoznajo, da so samo za štafažo liberalnim magnatarjem. Kaka medsebojna ljubezen in disciplina vlada pri tem društvu, se vidi že iz tega, da so pustili »nižje« same korakati po dežju, »višji« pa, ker se sramujejo korakati med kmečkimi fanti, so se vozili v kočijah z njimi. Čisto po sokolsko. Mi samo želimo, naj prirede še več takih izletov, ker s tem koristijo Orlu.

Sporod za binkoštni tečaj cerkniškega okrožja.

I. Nedelja 15. maja v Cerknici:
1. Tehnični tečaj za telovadce. Pričetek dopoldne po osmi sv. maši.

2. Popoldne ob 3. uri ljudski shod v društveni dvorani v Cerknici.

II. Ponedeljek 16. maja na Križni gori pri Ložu:

1. Ob 8. uri sestanek Orlov pri Sv. Ani.

2. Po vzprejemnem pozdravu skupen odhod na vrh gore.

3. Ob 9. uri v romarski cerkvi služba božja, pri kateri bo pel okrožni moški zbor.

4. Po sv. maši javen ljudski shod pod milim nebom, za slučaj slabega vremena pa v romarski hiši.

5. Po kosilu nadaljevanje zborovanja, pri katerem nastopijo tudi zastopniki nekaterih odsekov.

6. Prireditve se zaključijo s popoldansko službo božjo na Križni gori.

Dostavek: Orli, ki imajo krog, pridejo v istem.

Zastopniki sosednjih društev dobrodošli!

Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

Na Križno goro se pa binkoštni ponedeljek vljudno vabijo vsi prijatelji Orlov brez razlike spola in starosti.

Izlet se vrši ob vsakem vremenu.

Predsedstvo cerkniškega okrožja Orlov.

Iz raznih krajev

Slov. kat. izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju vljudno vabi na zabavni večer, ki ga priredi na binkoštno nedeljo, 15. maja, s prijaznim sodelovanjem slov. katol. akadem. društva »Danica« v dvorani »Zur schönen Schäferin«, VI., Gumpendorferstraße 101. Spored je jako zanimiv; petje, tamburanje in igra: »Vinska bratca«. — Dvorana se odpre ob 6. uri. Začetek točno ob 7. uri. — Vstopnina prosta. — Prostovoljni darovi se hvaležno sprejemajo. — »Straža« ne priredi po Binkoštih do jeseni nobenega večjega zabavnega večera, pač pa bodo kakor do sedaj vsako nedeljo prijateljski sestanki v društvenem lokalu, kjer si člani tudi

lahko od 6. do 8. ure zvečer izposojajo knjige na dom. Pri tej priliki opozarjamo one člane, ki imajo izposojene knjige iz društvene knjižnice in gredo na počitnice, da jih gotovo preje vrnejo. Izleti v dunajsko okolico se bodo vršili po dogovoru. Slovenska služba božja bo vsako drugo nedeljo v mesecu, t. j. dne 12. junija, 10. julija, 14. avgusta, 11. septembra in 9. oktobra t. l.

Štajarsko. — Veleposestvo v slovenskih rokah. Bivše Michelschevo posestvo Rotenberg pri Št. Lovrencu v Puščavi je kupil g. Fr. Leskovic iz Ljubljane za 481.888 K. — V Mariboru je zboroval takozvani narodni svet za Spodnje Štajarsko. Vabili so tudi naše somišljenike, ki se pa seveda niso odzvali vabilu. — Slov. kmečka zveza, je imela na Vnebohod sejo, v kateri se je volil 1. podpredsednikom dr. Korošec, 2. dr. Jančič, 3. Terčelj; blagajnikom Pišek in tajnikom Žebot. — Kmečka posojilnica v Ptuj. Ker ljudstvo ni bilo zadovoljno s sedanjo slovensko hranilnico moralo si je pomagati samo. Ustanovili so svojo hranilnico in posojilnico. Kmečka hranilnica bode imela svoje prostore v minoritskem samostanu, ki je drage volje v to prepustil dve sobi. — Uboj. Zadnjo nedeljo sta se na Polenškaku sprla dva fanta; v prepiru je eden ranil drugega z nožem tako nevarno, da je kmalu nato umrl. — Dolaz liberalne narodnosti je vsekako veleposestnik Hornicki, ki zatrjuje, da je radikalen Čeh, a pri občinskih volitvah je volil z Nemci. Taka je liberalna narodnost. — Blamirani šentiljski Nemci so delali račun brez krčmarja. Že so osnažili sobo za župansko pisarno, pa pride ta smola, da njihov kandidat propade. — Pone srečeni vojak. Iz Ormoža se poroča: Zrebec je enega vojaka prijel za kazalec desne roke, mu ga je izdrl in z njim tudi celo kito do komolca. Reče: Bošnjak služi šele prvo leto, pohabljen bo za celo življenje. — Smrt pri mizi. Pri mizi je zvečer zaspal Zinko iz Litmerka, zjutraj, ko so ga hoteli zbuditi je še vedno slonel na istem mestu, a — mrtev.

Koroško. Moža je ubila 41letna posestnica Osošič v Gvaličah. Ko je prišel mož vinjen domov, sta se pričela z ženo prepirati. Žena se je tako razburila, da je bila po svojem možu, dokler se ni zgradil. Morilko, ki baje ni pri pravi pameti, so izročili sodišču. — Nemška nestrpnost. Katoliška Bukvarna izda slovensko-nemški kažipot za Ljubljano in je med drugim poslala naznanilo tudi olepševalnemu društvu v Špitalu. A dobila je odgovor, da ne potrebujejo kažipota, ker skrbe, da ne bode noben Nemec potoval v Ljubljano. No, če so vsi Špitalci taki, kot načelnik olepševalnega društva, kakor je videti iz tega odgovora, potem je res bolje, da ostanejo doma.

Goriško. Duhovniške vesti. Za stolnega kanonika goriškega je imenovan č. g. Janez Volavčič, župnik

iz Solkana. Vpokojen je č. g. Jožef Gojla, župnik v Kožbani, štanjelski kurat č. g. Anton Glešič je stopil v začasni pokoj. — Narodni muzej namerava v Gorici v kratkem ustanoviti. — Prvi majnik so praznovali socialisti v Gorici na prostoru vlivalca zvonov Brolija, ki je obogatil s cerkvenim denarjem. V Gorici so na shodu, na katerem je govoril poslanec Fon, sklenili ustanoviti konzorcij, katerega naloga je skrbeti, da se že prihodnje leto ustanovi v Gorici slovenska srednja šola. Konzorcij bode moral skrbeti za vzdrževanje šole sam. V pokritje je že zagotovila centralna hranilnica večjo svoto.

Dobre knjige

Jules Verne: »Pet tednov v zrakoplovu«. Ljubljana 1910. Založila »Katoliška Bukvarna«. Večkrat se toži, da manjka za naše ljudstvo poljudno-znanstvenega berila. Povesti slovitega Julesa Verna so pač najboljše poljudno-znanstvena dela in poleg tega imajo vsa brez izjeme velik vzgojevalen pomen. Jules Vernove spise diči velika nazornost in živahnost v opisovanju, pa bogata domišljija, ki pa ne razburja in draži, marveč razširja bravcu duševno obzorje. Koliko naravoslovja, zemljepisja, prirodoznanstva sploh je v Jules Vernovih spisih, pa koliko tudi zgledov poštrevnosti, ljubezni do bližnjega in neustrašenosti! Pričujoči v slovenščino prestavljeni roman »Pet tednov v zrakoplovu« je ena najboljših povesti Jules Vernovih in opisuje, kako so drzni zrakoplovci prepluli Afriko ter odkrili nove pokrajine. Zdaj, ko je zrakoplovstvo aktualno, bo povest pač vzbudila splošno zanimanje ter razvedrilo in plemenito zabavo. Povest je bila od akademije znanosti nagrajena in je doživela že 80 izdaj. Povest »Pet tednov v zrakoplovu« stane v platno vezana 3 K 80 h, po pošti 30 h več in se naroči v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Marijine pesmi za mešan zbor in orglje zložil P. H. Sattner. Cena partituri 1 K 80 v, glasovi po 50 v. Založila »Katoliška Bukvarna«. — P. H. Sattnerjeve kompozicije so skozinsko izvirne, strogo cerkvene in kar je glavno, nikdar dolgočasne. Vedno kaj novega, zmerom nova duhovita modulacija, iz vsega pa seva široko muzikalno obzorje skladateljevo. Seveda mnoge za proizvajanje niso najlažje, vendar se stvar zelo olajša, če se jih lepo spremenja. Pevovodja naj strogo gleda na to, da pojejo pevci te pesmi zelo čisto. Pevcem, ki so navajeni čisto in precizno peti, se bodo te pesmi brezdvomno zelo priljubile, posebno, ker se jih vsled velike samostojnosti posamnih glasov tako lahko poje iz srca in je najmanj nevarnosti, da se preide v dolgočasno

mehanično petje. Večji in vsaj nekoliko izurjeni zbori si ne morejo želeči bolj-ših mašnih spevov.

Važno za hotele, restavracije, obrtnike itd. V knjigarnah sprašujejo tujci po priročnem žepnem kašipotu za Ljubljano; vsako večje mesto ima svoj kašipot vsaj v nemškem jeziku, le Ljubljana ga nima. Nujni potrebi bo opomogla »Kat. Bukv.« v Ljubljani, ki izda v kratkem praktičen žepni kašipot v slovenskem in posebej tudi v nemškem jeziku. Kašipot je sestavil policijski nadkomisar v pok. gospod I. Robida, ki si je pridobil po značaju svoje službe, ki jo je izvrševal nad 40 let, popoln pregled v stari in novodobni Ljubljani. Načrt pa je z vso točnostjo izvršil deželni inženir gosp. Rud. Podkrajšek. Slovenski kašipot bo služil domačim potrebam, nemški kašipot pa bo — ker ima naša knjigarna zelo ugodne knjigotrske zveze — na razpolago povsod, kjer utegne priti v poštev (n. pr. na Dunaju, v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Trstu itd., posebno pa na kolodvorih). Za gotova podjetja je naravnost potrebno, da inserirajo; sprejmejo se inserati samo do 20. majnika. Po dogovoru se v tekstu poleg označbe podjetja opozori tudi na oglas. Lepe ilustracije posebno važnih podjetij se po dogovoru uvrstijo tudi v tekst.

Drobtine

Halleyev (reci: Helihev) komet, o katerem se toliko govori in piše, se vedno bolj bliža zemlji. Dne 9. maja je vzhajal eno uro 13 minut pred solničnim vzhodom, dne 15. maja 45 minut pred solničnim vzhodom, dne 19. maja pride ravno vmes med zemljo in sonce in ta dan zjutraj od 3. ure 22 minut do 4. ure 22 minut se prigodi zelo redek slučaj, da bo repatica šla ravno preko solnične ploskve. Ker pri nas ta dan sonce vzhaja ob 4. uri 20 minut, je mogoče, da se bo dal komet pri svojem izstopu opazovati še kot lahna meglica na soncu. Njegov rep bo obrnjen naravnost proti naši zemlji in potem so izračunali, če bo dovolj dolg ta rep (več kot 23 milijonov kilometrov), bo šla zemlja skozi ta rep. Nekateri so se bali, da bi utegnila zemlja in njeno prebivalstvo pri tem kaj trpeti; toda to je prazen strah, ker je ta rep tako redek, da bi še ne zapazili prehoda. Zadnji čas so pa celo izračunali, da zemlja sploh ne pojde skozi kometov rep; torej še manj vzroka za kak strah. Po 19. maju dalje bo nekaj časa komet najbolj viden na nebu.

Velika nesreča na železniški progi pri Brežicah.

Grozna nesreča se je pripetila dne 9. maja na železnici pri Brežicah. Očividec popisuje ta pretresljivi slučaj tako-le: Gledal sem skozi okno,

ko vidim dirjati neke konje po polju. Mislim nise, da bi bilo kaj posebnega in da so se le konji splašili radi vlaka. Takoj nato pa vlak ustavi. Popotniki prično preplašeni kričati in vse hiti vun na kraj nesreče. Tu je bil videti grozen prizor. Neko truplo popolnoma raztrgano, tam kup mesa in cunj, tu roka, tam noga. Iz enega raztrganega trupla so na široko raztresena čreva, eden ranjenec v zadnjih zdihljajih. Odrezalo mu je obe nogi nad kolenom čez stegna, en človek nepoškodovan, pa tuli kakor popolnoma zmešan. Čudno je videti, kako daleč od mesta nesreče se vidi posamezne dele voza in človeških udov. Nesreča se je pripetila na cesti, ki pelje iz Brežic proti Bizelj-skem, vsled tega, ker niso bile pregrade zaprte. Mogoče, da so se tudi konji splašili vlaka ter čez progo zdirljali, ker kočijaž se je rešil na ta način, da so ga konji potegnili na vojkah pred vlakom. Vlakovodja je takoj, ko je zapazil na progi voz, zavrl, toda zavore niso prijele, ker so bile tračnice mokre od dežja. Lokomotivo so v Brežicah odpeli, da jo očistijo, eventuelno popravijo, ter drugo pripeli pred vlak.

Grozen potres na Costariki.

MESTO CARTAGO POPOLNOMA UNIČENO.

Grozna nesreča je zadela Costarico. Kakor se namreč poroča, je razrušil potres mesto Cartago. Costa Rica, po našem bi se reklo: bogato obrežje, je najjužnejša centralno-ameriška republika, ki obsega 59.570 km². Obnebe mlo, obrežja se boje zaradi mrzlice. Prebivalcev je nekaj nad 263.000: Španci, močno mešani z Indijanci. Prebivalci se bavijo predvsem s poljedelstvom. Kava, banane, koruza, fižol, riž so glavni pridelki, manj je razvita živinoreja. Industrije je malo, pač pa pridelujejo kavčuk in zlato. Costarica je neodvisna republika. Po potresu porušeno mesto Cartago je glavno mesto province Cartago. Leži 1370 metrov nad morjem na visoki ravnini. Mesto ima 13.000 prebivalcev. Južno od mesta leži malone neprestano bljuvajoči 3414 metrov visoki ognjenik Irazu.

Cartaško prebivalstvo se je pečalo s trgovino, in sicer so glavni trgovski predmeti kava, sladkor in koruza. Mesto je bilo že dvakrat uničeno, in sicer ga je uničila leta 1723. lava, ki jo je bruhal ognjenik Irazu, leta 1841. pa potres. Po potresu leta 1841. se mesto ni moglo več prav dvigniti, kar dokazuje, ker je šlo mesto pred potresom leta 1841. 23.000, a zdaj šteje le 13.000 prebivalcev.

6000 ponesrečenih!

Prvi je poročal o grozni kartaški nesreči »New York Herald«, ki je dobil poročilo iz Manague v Nicaragui. Poročilo slove: **Nenavadno močan potres je uničil mesto Cartago.** Številno oseb je izgubilo življenje. Tudi drugod v Costa-

rici so čutili več različno močnih sunkov, a poročil ni, da bi bil potres pravil tudi izven Cartage, ki leži na vznožju ognjenika Irazu, veliko škodo. Iz San Juana del Sur (Nicaragua) se je brzojavilo v New York, da je Cartago uničil potres in da je izgubilo vsled potresa 300 oseb življenje. »New York Herald« in costariškemu poslaništvu v Washingtonu se pa poroča, da je vsled potresa ubitih, ranjenih in brez strehe 6000 oseb.

V Cartagu plenili jetniki. — Nad nesrečnim mestom proglašeno vojno stanje.

Zemlja se je jela tresti v Cartagu v sredo ob 6. uri 50 minut zvečer. Hiše so se podirale, ko je drlo preplašeno prebivalstvo na ceste in na cartaške ulice, a rešilo se je le malo ljudi na varne prostore. Kljub grozni nesreči so pa kaznenci, ki so pobegnili iz zaporov, plenili po mestu. Proglasili so takoj vojno stanje, a vojaki le z največjo težavo vzdržujejo red, čemur se ni čuditi, ker šteje costariška republika le 600 rednih vojakov in 12.000 milice. V mestu San Jose, kjer je škofovska stolica, je došlo več stotin cartaških beguncev. Nesrečne rodbe, ki jim je uničil potres vso last, prenočujejo na prostem na okoliških gričih ponesrečenega mesta. V Cartago so odpotovali zdravniki. Nesrečnemu prebivalstvu pošiljajo jedila. Škodo cenijo na več milijonov dolarjev.

V Cartagu ni ostala niti ona hiša cela.

V New-York je došlo poročilo iz San Juana del Sur, da ni v celem Cartagu niti ene hiše, ki bi bila ostala. Izpod razvalin so že izvlekli 350 mrličev. Ranjence so odvedli v San José.

Naši izseljenci.

Družba sv. Rafaela. Slovani v Ameriki in ljudsko štetje. Združene države bodo imele letos uradni popis prebivalstva, kar se imenuje po angleško »Census«. Pri tem popisu, ki se prične prvoletni mesec, pa bi se bila skoro dogodila velika krivica priseljenim Slovincem, Hrvatom, Slovkom in drugim manjšim narodom iz Avstro-Ogrske, ki so jih nameravali označiti samo kot »Austrians«, odnosno »Hungarians«, po državnih polovicah ne glede na narodnost, tako da bi Slovenci in drugi Slovani popolnoma izostali iz statistike Združenih držav. Brž ko so to dognali nekateri prvoborniki slovenski v tej državi, so sklenili napeti vse sile, da se ta preteča nevarnost še v zadnjem hipu odpravi. Predsednik Slovaške Lige, gospod P. V. Rovnianek, se je obrnil s posredovanjem senatorja George T. Olivera na ravnatelja popisnega urada, g. Duranda, a brez uspeha, češ — prepozno. Toda vrli slovaški prvoborniki se te odpovedi niso ustrašili, marveč so šli in sklicali v Pittsburg, Pa., na dan 7. mar.

ca velik shod ameriških Slovanov, da se ukrenejo nadaljni skupni koraki in odpošlje protest v Washington. Shoda so se udeležili zastopniki raznih društev slovaških, ruskih, hrvatskih in srbskih ter zastopniki slovanskega časopisja v Ameriki. Zborovanje se je vršilo mirno, a resno. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se navaja velika krivica, namenjena Slovanom, ter zahteva, da se Slovani iz avstroogrške monarhije v novem popisu prebivalstva Združenih držav označijo s svojim narodnim imenom, a ne kot »Austrians« ali »Hungarians«. Potem je bila izbrana deputacija, da ide v Washington in raztolmači krivico, najprej ravnatelju popisnega urada, Durandu, a nato samemu predsedniku Taftu. Deputacijo je vodil g. John Dywley Prince, senator in vseučiliški profesor iz New Yorka. In kaj je deputacija dosegla? Popoln uspeh! Evo, kaj se poroča sedaj iz Washingtona o popisu prebivalstva in potem o dostavku glede narodnosti: Predsednik Taft je 14. marca izdal proglas, s katerim nujno prosi vse prebivalce v Združenih državah, odgovarjati hitro, točno in natanko na vsa vprašanja, katera jim bodo stavili opisovalci ali drugi uslužbenci, ki bodo zaposleni pri trinajstem desetletnem popisu ljudstva. Popis ljudstva ali štetje prebivalcev se prične 15. dne aprila t. l. Predsednikov proglas je izdan v svrhu, da se prebivalci pouče o namenu ljudskega štetja v nadi, da bodo potem tem rajše sodelovali z uslužbenci popisovalnega urada, kajti v nasprotnem slučaju zapadejo kazni.

Da ustreže zahtevam velikega štetja državljanov, rojenih v inozemstvu, je senat 14. marca sprejel nasvetovan dostavek (amendement) k postavi o popisu ljudstva tako, da bo všteto ali vloženo poučilo glede takih oseb. Pri sedanjosti postavi je bila zahtevana samo omemba rojstne dežele (države), ampak podan je bil ugovor, da ta izraz ni zadostno določen. Posebno so ugovarjali priseljenci iz Avstro-Ogrske, čije prebivalstvo je sestavljeno iz mnogih različnih plemen. Sprejeti dostavek predpisuje, da se mora pokazati narodnost (nationality) in materni jezik (mother tongue). — Ko bodo popisovalci prebivalstva začeli sredi aprila z delom, bodo označevali vse osebe, rojene v inozemstvu, po njihovi narodnosti in maternem jeziku, namesto samo po rojstni deželi, ako še poslanska zbornica odobri nasvetovani dostavek, ki ga je senat sprejel po predlogu senatorja Olivera iz Pennsylvanije. Poslanec Sabath iz Čikage je isti dan predložil slično odredbo v poslanski zbornici. Senator Oliver je zajedno z gosp. Sabathom deloval na to, da se odredi za Slované posebno štetje, ker nočejo biti splošno označeni kot »Austrians« ali »Hungarians«, ampak zahtevajo, da se označijo kot Srbi ali Hrvati ali Slovenci ali kakoršnakoli je njihova resnična narodnost. — Tako poročila. Slovanskim zahtevam so v Washingtonu ustregli.

Potemtakem smemo biti zadovoljni in ponosni. In ob ljudskem štetju bodo izpovedali, da so Slovenci.

Naravni zaklad.

Ko so se pred desetletji v največjih bolnicah pričeli prvi poskusi z grenčico Franc Jožef-ovih zdravilnih vrečev, in se je njena mnogostranska vporabljenost znanstveno zagotovila, je že poročala »The Hospital Gazette« v Londonu sledeče:

»Naravna Franc Jožef-ova grenčica vsebuje več odvajajoče soli, kot druge budimske vode. Njen učinek je v vseh slučajih zelo zadovoljiv in se mnogo prijetnejše zavziva, nego je to navadno pri zdravilih.«

»The Lancet« (najpomembnejši angleški zdravniški časopis) izraža svojo sodbo nastopno:

»Franc Jožef-ova« grenčica je naravna rudninska voda velike vrednosti, kateri pristojna brez dvoma veliko zanimanje in razširjena uporaba. 11

Novi angleški kralj.

Nastopni govor Jurija V.

London, 9. majnika. V soboto so se zbrali ob pol 4. popoldne člani tajnega sveta v Jameski palači, da proglase novega kralja, ki si je nadal ime Jurij V. Ko so zvršile starodavne ceremonije in je kralj podpisal proklamacijo, je imel svoj prvi govor kot kralj. Govoril je: »Milordi in gentlemani! Prepolno mi je srce, da bi imel daljši govor. Najžalostnejša dolžnost mi velevala, da Vam naznanjam smrt svojega po meni najtoplejše ljubljenega očeta, kralja. Ob tej nenadomestljivi izgubi, ki je tako nenadoma zadela mene in celo državo, me edino tolaži zavest, da sočustvujejo z menoj moji bodoči podaniki za ljubljenim vladarjem, ki je bil srečen v tem, da je z njimi delil in pospeševal srečo. Nisem le izgubil ljubljenega očeta, marveč tudi ljubega prijatelja in svetovaleca. Ko je stal pred devetimi leti naš rajni kralj na tem mestu pred Vami, je izjavil, da bo delal za blagor in izboljšanje svojega položaja toliko časa, dokler bo dihal. Gotovo je to svojo obljubo v polni meri izvedel in potruditi se hočem, da mu bom sledil in da bom vzdržal konstitucionalno vladavo v tej državi, kar bo resen smoter mojega življenja. Globoko čutim veliko odgovornost, ki me je zadela. Znam, da se lahko zanašam na parlament in na ljudstvo naših otokov in prekomorskih naselbin, na Vašo pomoč pri izvršitvi teh težkih dolžnosti in na Vašo molitev, da mi daj Bog moč in da me vodi!«

London v žalobni obleki.

London, 9. majnika. Mesto kaže žalobno sliko. Živahno in tiho vrvenje

In življenje, a vse resno, žalostno. Zastave v znak žalosti pomaknjene na sredo zastavnih drogov naznanjajo, da mesto in dežela žalujeta za rajnim kraljem. Po Angležem lastni navadi so povodom kraljeve smrti zagnili okna ne le v kraljevi palači, marveč tudi po vseh političnih klubih. Za rajnim kraljem osobito žalujejo športni klubi. Vse prireditve v Londonu so odpovedane.

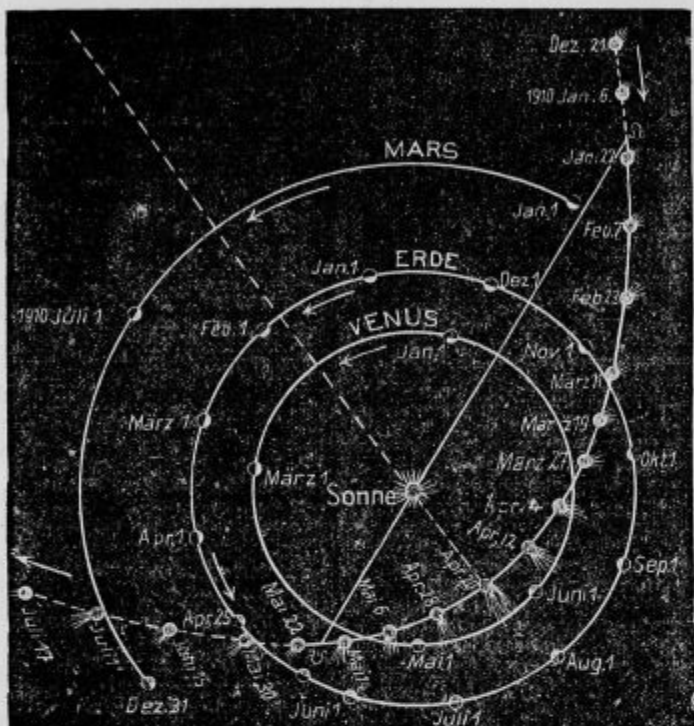
odgovori Lojzek. — »Kako pa ravnaš?« — »Kar kdo dolžan ostane, zapišem dvakrat!«

Naši posli. Urša: »No, Katra, kako pa kaj shajaš s svojo gospodinjjo?« — »Prav dobro! Vsak dan jo pripravim do tega, da dvakrat ali trikrat iz kože skoči!«

Napis v hotelu. »Pse in žlice sboj jemati je ostro prepovedano.«

Zapravilivec. »Oh, to me še tolaži, da sebi nisem nič dolžan ostal!«

Zadnji čas. Gospod: »Viš Liza, ta vrček, ki ti je na tla padel, je bil ravno dvesto let star!«

Tek Halleyjevega kometa.

Smešnice

Izjema. »Vse, kar napiše moj zdravnik, je nerazločno; le račun ob novem letu — ta se lahko bere!«

Med otroci. Stric: »Kaj pa se igrate?« »Trgovca — in jaz imam dvojno knjigovodstvo.«

— Dekla: »No, potlej je bil zadnji čas, da je ubil — saj je dosti dolgo vzdržal!«

Zanesljiv kredit. Študent svojemu krojaču: »Ta malenkostni dolg naj vam nikar posebnih skrbi ne dela! Pri nas imamo povsod kredit! Moj stari oče, ki je že 87 let star, je šele včeraj plačal dolgove, ki jih je v študentskih letih naredil!«

Polagoma. »Viš, Janko, jaz sem prej vsaki dan šestnajst vrčkov piva popil, zadnje tri leta jih spijem le še petnajst, in tako se bom polagoma te nezdrave pijače čisto odvadil!«

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, dne 4. maja: 76, 57, 58, 90, 38.

Trst, dne 7. maja: 28, 63, 50, 28, 84.

Linc, dne 7. maja: 84, 52, 44, 19, 49.

Dečka poštenih starišev sprejme v pouk Fr. Čadež, krojaški mojster na Savi pri Jesenicah, (Gorenj.) 1367

Ženske lase kupujem in plačam zmešane in strižene kite po najvišji ceni — ker potrebujem za lasna dela. — **Izdelovalnica kit!** 1214 1 Pozor, nabiralke! Ivan Svetec brivec in vlasiljar Rudolfovo, Dolenjsko.

Rake okusne žive 5 K košara 40 kom. izbr. „solo“ 11 K 60. kom. velikih 8 K, 90 kom. malih namiznih 7 K, 120 kom. južnih rakov 5 K. K. Streusand, Podwalczyska 18.

Umetne zobe

Brez ruvanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvezemsi nedelje in praznike vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer v konc. zobarsk. atelje

O. Seydl

655 Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7.

Naročajte „Slovenca“!

Učenec se sprejme

takoj. Franc Jemc, slikar in pleskar na Bledu. 1352 2 1

Lepo posestvo se prodaja vsled bolezni, in sicer hiša z vsem gospodarskim poslopjem: 2 hleva, svinjaki, kozolec, pod, prostorna delavnica za vsako obrt, njive za 13 mernikov posetve; pri hiši je vrh in tudi del gozda je na razpolago. — Poslopja vse v najboljšem stanu ter 5 minut od farne cerkve. Vsa pojasnila daje **Peter Strel, trgovec v Mokronogu, Dolenjsko.** 1344

Deček ali deklica poštenih, če tudi revnih starišev se sprejme v trgovino pod ugodnimi pogoji v pouk. Ponudbe je pošiljati na trgovino **A. Strel v Mokronogu, (Dolenjsko).** 1345

V AMERIKO

1369 odpremlja naglo in ceno 5—1

potoval. pisarna B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstrasse 57 r.

Obširna brezplačna pojasnila za izseljence in potnike. Vestna postrežba. Zastopniki so 1386jo.

F.P. Vidic & Komp., Ljubljana

tovarna zarezanih strešnikov ponudi v vsaki poljubni množini patent. dvojno zarezani

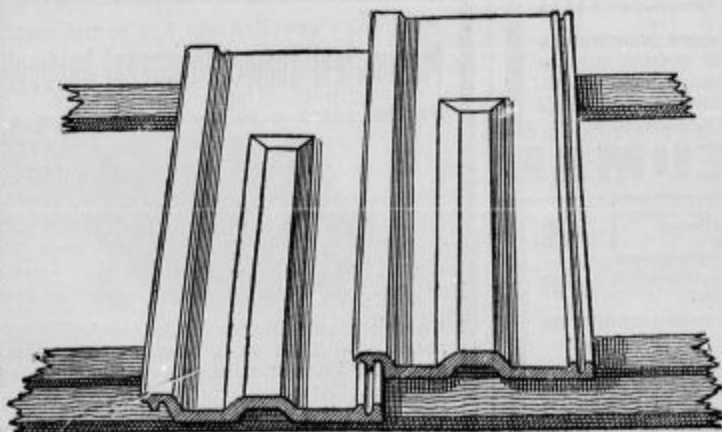
strešnik-zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis. Spretni zastopniki se iščejo.

ELEKTROMOTORE IN DINAME

priznано trpežen izdelak, poraba toka in moči majhna dobavljiva 1336 10-1

Brigittenau-ska elektrotehnična tovarna Duna XX., Wintergasse št. 18-25. Izvršitev kompletnih električnih naprav, dveletno jamstvo, nizke cene, zelo ugodni plačilni pogoji.

Preklic!

Podpisani s tem preklicujem besede, ki sem jih izrekel dne 13. marca 1910 zoper gospoda župana Barleta iz Luž.

Senčur, dne 21. aprila 1910.

1349

Janko Blagne ml.

Podpisana se zahvalim Jakobu Kajfež z Žage, ker mi je odpustil razžaljenje na časti, ki sem je povzročila s svojim govorjenjem.

1337

Marija Šter, Oskert št. 8.

Malo posestvo na prodaj: hiša in drugo gospodarsko poslopje, vse lansko leto delano. V hiši je obrt: vino- in pivotoč čez ulico. K temu spada 1 oral njive, 2 oral travnika, 2 oral hoste in vino-grad; zraven postaja St. Janž. Več pove: **Ivan Vovk, Karmelj št. 31, Dolenjsko.** 1303 3-1

Žagarja, treznega, 30 do 40 let, starega, kateri razume tudi v milnu, sprejme takoj **Franjo Lenarčič, Novavas pri Rakeku.** 1278 2-1

Posestvo se prodaja

skup ali razdeljeno na **Brezovici pri Kropi.** — Prostorna hiša, gospodarsko poslopje za 16 glav, pod z drvarnico, kozolec z 19 oddelki in 37 ha zemljišča. Polovico plačila takoj. Več pove: **Fran Cvenkelj, Leše, P. Tržič, Gorenjsko.** 1292

Priporočam - **izbornega vina,** veliko zalogo žganja in olivnega ali namiznega olja.

Ceniki na zahtevano zastoj. 1813 5 1

Martin Sreboth, Poreč (Parenzo) Istra.

Ravnatelj je izšel

5. pomnožen iztis

Zbirke domačih zdravil

poljudnim opisom človeškega telesa. — Odoben po nadzdravniku bolnice usm. bratov v St. Vidu na Korošk. Cena K 1.—, po pošti K 1:20.

1215 (3-1) Naroča se v Zvezni trgovini v Celju.

Življenja neskalijenega veselja

ni bil deležen se noben umrjoči človek. To zve vsak, kdor po izprehodu, po izletu, pride prehlajen domov. Ali potem si vsaj lahko pomagamo, če hitro kupimo v bližnji lekarni Fayeve pristne sodenske mineralne pastilje. Fayeve sodenice ne dajo prehlajenju se razviti, poraba pa jim je izredno pripravna in prijetna. Cena K 1:25 za škatlico. Generalni zastop za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert in kr. dvorni založnik, Dunaj, IV/1, Grosse Neugasse 17. 13

NAJBOLJSI ČESKI IZVOR!

Ceneno posteljno perje!

S. Benisch

1 kg sivga skubljenega, dolga perja K 2:40; polbelega K 2:40; belega 1 kg, belega skubljenega K 2:10; 1 kg izredno finega, mečnobelega, skubljenega K 2:40 in K 1; 1 kg sivga puha 6 K in 7 K; najfiniji presni puh 10 K; najfiniji presni puh 12 K. — Pri odjemu 5 kg se pošlje franco zelo napojene, iz zelo gostega jakotnega rdečega, modrega belega ali rumenega nanking-blaža, perlica, 1-9 cm dolga, 110 cm široka z blazinama, vsaka 60 cm dolga in 50 cm široka napojena z jako lepim, mehkim perjem 1 K, z izredno finim polpuhom 10 K, z najfinijim sivim puhom 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; blazine 12, 14 in 16 K. — Za neprim. denar nazaj. Zamenjava dopustna. Po povz. od 12 K višje franco.

S. BENISCH v Dešenici št. 71, Cechy.

Ceniki zastoj in franco.

366

— Ustanovljeno 1832. —

52 1

Priznано najboljšje oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann, Ljubljana

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneže, lake in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in plesarskih predmetov.

Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Krasna domačija

1293

se prodaja iz proste roke. Posestvo meri 64 oralo, vse arondirano, polovico je gozda, iz kojega se da še mnogo denarja dobiti za les. Zemlja kakor poslopja so v najboljšem stanu, hlev obokan in betoniran, hiša enonadstropna, voda v hlevu. Na tem posestvu se redi lahko do 20 glav živine. Odaljeno je 30 minut od železniške postaje, 20 minut od farne cerkve in šole Žihpolje (Maria-Rain) na Koroškem in eno uro od Celovca. Proda se pod ugodnimi pogoji, da se le ena tretjina cele kupnine takoj plača. Eventuelno se tudi zamenja. Dalje so naprodaj 3 hiše v Kranju, ena na glavnem trgu, v koji je že mnogo let trgovina na najbolj prometnem kraju, pripravna za manjšo trgovino. Ta hiša se da eventuelno tudi v najem. Druga je zunaj mesta ob državni cesti z lepim vrtom za zelenjavo, pripravna za kakoga upokojenca. V obeh hišah je vodovod. Tretja v Stranski ulici, dvonadstropna z lepim vrtom in razgledom. Več o vsem tem se poizve pri **L. Rebolju v Kranju, Glavni trg.**

Nikake plešavosti
Nikakega izpadanja las
Nikakega prhljaja

po kratki uporabi moje oblastveno zavarovane **Ella-pomade** za rast las in brade. Strogo rečno! Uspeh presenečen! Stari in mladi, gospodje in dame naj uporabljajo samo **Ella-pomado** za rast brade, las in obrvi. Neškodljivost, zanesenost! Varuje pred prezgodnjo osivelostjo, daje lasem čudovit lesk in polnost. Mnogocudovita priznana pisma iz vseh delov sveta. Odlikovana: **Paris 1909** s častno diplomom, zlato kolajno in častnim križem. Dobiva se pri gospoj: **Kamili Mitzky, Maribor (Štajarsko), Goethejeva cesta 25.** — Naročila samo proti povzetju ali ako se pošlje denar naprej. — Cena: 1 lonček K 2.— in K 3:50, 3 lončki K 5.— in K 8:50.

Revmatizem, protin, neuralgija in ozeblina

povzročijo mnogokrat nestrpne bolečine. Za njihovo hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev preglbnosti členkov in odstranitev utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo

CONTRHEUMAN

Besedni znak za (mentholo-saliciliziran kostonjev izvleček).

za vtriganje, masažo ali obkladke, 1 pušica 1 krono.

Pri naprej vpošiljavi K 1:50 se pošlje 1 pušica franco

izdelovalnica in glavna zaloga v

lekarni B. FRAGNER-ja

c. kr. dvernega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.

Pozor na ime izdelka in izdelovalca!

ZALOGE V LEKARNAH.

2961

Platno za srajce in rjuhe

1 kos 23 metrov dolg, 88 cm širok, fino čisto platno K 18:50
1 kos 23 metrov dolg, 88 cm širok, fino čisto platno 1a K 16:50
pol tucata, čisto platnenih rjuh brez šiva, 150 cm široke, 225 cm dolge . . . K 15:50
40-45 m pralnih ostan., 3-20 m dolgi K 17.—
razpošilja tovarna platna

Ant. Marschik, Giesshübel

778 pri Novem mestu na M. 10-1

Sirup Pagliano

Girolamo Pagliano

kot najboljšje kri čistilno sredstvo

Iznajden od prof. Girolamo Pagliano v letu 1838 v Florenci. Vpisano v uradno lekarniško kopijo kralj. Italije.

Zahteva naj se izrecno na zdravniški predpis v vseh lekarnah našo postavno zavarovano modro varstvo. Znamko prevečeno s črnim podpis. Girolamo Pagliano.

Varuje naj se pred ponarejanji, ki so brez uspeha. Nadaljna pojasnila daje trdka

Prof. Girolamo Pagliano v Florenci, Via Pandolfini.

Kdor kupuje gvančno blago za moške in ženske, najde jako veliko izber in zelo ugodne cene pri domači tvrdki 20-1

R. Miklauc, Ljubljana
Stritarjeva (Spitalska) ul. 5

Avstrijske specialitete I. vr. so svet. znani **Maršnerjevi šumeči limonadni bonboni**

Pristni samo s to varstveno znamko

Dobe se povsod, kjer so lepaki navedeni s to znamko. — Tudi vsak bonbon ima tako znamko. Letna uporaba več kot 60 milijonov komadov. **Klaron**, najboljša delikatesa sveta. **Bouchées à la Reine.** — **Peppermint-Lozen-Ges.** Vse vrste čokolade za mleko in za kuhanje izborne kakovosti priporočajo: Prva češka akcijska družba tovarn, za orient. sladkor in čokoladne izdelke **Kral. Vinogradi, p. A. MARŠNER**, Glavna zaloga na Dunaju, **Josip Katz VI. Theobaldgasse 4.**